

Vergaderjaar 2010–2011

32 500 XVIII

Vaststelling van de begrotingsstaten van Wonen, Wijken en Integratie (XVIII) voor het jaar 2011

Nr. 3

VERSLAG HOUDENDE EEN LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 15 oktober 2010

De algemene commissie voor Wonen, Wijken en Integratie¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit voorstel van wet, heeft de eer verslag uit te brengen in de vorm van een lijst van vragen met daarop gegeven antwoorden. Met vaststelling van het verslag acht de commissie de openbare behandeling van het wetsvoorstel voldoende voorbereid.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Van Gent

De griffier van de commissie,
Van der Leeden

¹ Samenstelling:

Leden: Gent, W. van (GL), Fng voorzitter, Staaij, C.G. van der (SGP), Arib, K. (PvdA), Dijsselbloem, J.R.V.A. (PvdA), Koopmans, G.P.J. (CDA), Sterk, W.R.C. (CDA), Jansen, P.F.C. (SP), Ortega-Martijn, C.A. (CU), Thieme, M.L. (PvdD), Fritsma, S.R. (PVV), Karabulut, S. (SP), Dibi, T. (GL), Wolbert, A.G. (PvdA), Marcouch, A. (PvdA), Boer, B.G. de (VVD), Lucassen, E. (PVV), Verhoeven, K. (D66), Koolmees, W. (D66), Klaveren, J.J. van (PVV), Dijkhoff, K.H.D.M. (VVD), Vacature, CDA, Vacature, VVD en Vacature, VVD.

Plv. leden: El Fassed, A. (GL), Dijkgraaf, E. (SGP), Dekken, T.R. van (PvdA), Bouwmeester, L.T. (PvdA), Hijum, Y.J. van (CDA), Knops, R.W. (CDA), Gerven, H.P.J. van (SP), Voordewind, J.S. (CU), Vacature, PvdD, Driessen, J.H.A. (PVV), Bashir, F. (SP), Voortman, L.G.J. (GL), Heijnen, P.M.M. (PvdA), Monasch, J.S. (PvdA), Dezentjé Hamming-Bluemink, I. (VVD), Brinkman, H. (PVV), Pechtold, A. (D66), Veldhoven, S. van (D66), Hernandez, M.M. (PVV), Vacature, VVD, Haersma Buma, S. van (CDA), Lucas-Smeerdijk, A.W. (VVD) en Ladders, W.J.H. (VVD).

1

Welke bezuinigingen c.q. versoberingen worden in deze begroting ten opzichte van de vorige doorgevoerd? Graag een overzicht.

In het overzicht op pagina 12 van de ontwerpbegroting 2011 zijn de belangrijkste beleidsmatige uitgavenmutaties vermeld, vergeleken met de ontwerpbegroting 2010.

Volledigheidshalve is dit overzicht onderstaand toegevoegd.

In de ontwerpbegroting 2011 van WWI is sprake van bezuinigingen op het gebied van de huurtoeslag en inburgering. In het overzicht zijn dit de mutaties ad 7. en ad 9.

In het verdiepingshoofdstuk zijn de mutaties per artikel verbijzonderd.

Belangrijkste beleidsmatige uitgavenmutaties ten opzichte van de WWI-ontwerpbegroting 2010

Belangrijkste beleidsmatige uitgavenmutaties ten opzichte van de WWI-ontwerpbegroting 2010							
x € 1000	2010	2011	2012	2013	2014	2015	art.nr
Stand Ontwerpbegroting 2010	3 717 348	3 515 623	3 294 102	3 282 012	3 299 631	0	
Mutaties 1e suppletore begroting 2010	69 768	87 709	128 703	182 739	220 253	0	
Nieuwe mutaties:							
1. Kasschuif ISV	0	- 38 000	19 000	19 000	0	0	1
2. Van WWI naar Gemeentefonds: Decentralisatie budget ISV	0	- 209 929	- 147 812	- 152 852	- 139 062	0	1
3. Van WWI naar Provinciefonds: Decentralisatie budget ISV	0	- 76 387	- 59 034	- 60 636	- 55 456	0	1
4. Verdeling Bewonersbudgetten 2011	0	- 9 488	0	0	0	0	1
5. Kasschuif isolatieglasregeling	- 23 618	19 618	2 000	765	1 235	0	2
6. Uit Aanvullende Post tbv Gebouw de Omgeving (MIA)	0	4 000	4 000	0	0	0	2
7. Nader in te vullen taakstelling Huurtoeslag	0	0	- 52 800	- 100 800	- 138 800	- 175 800	3
8. Naar gemeentefonds: uitvoeringskosten inburgering	0	- 48 818	0	0	0	0	4
9. Invulling niet gerealiseerde taakstelling coalitieakkoord	0	- 100 000	- 175 000	- 235 000	- 333 000	- 333 000	4
10. Overige mutaties	- 7 866	3 524	25 243	- 1 195	- 4 015	3 606 569	diverse
Stand ontwerpbegroting 2011	3 755 632	3 147 852	3 038 402	2 934 033	2 850 786	3 097 769	

2

Worden in deze begroting hogere uitgaven voorgesteld ten opzichte van de vorige begroting? Zo ja, graag een overzicht.

In het overzicht op pagina 12 van de ontwerpbegroting 2011 zijn de belangrijkste beleidsmatige uitgavenmutaties vermeld, vergeleken met de ontwerpbegroting 2010.

Volledigheidshalve is dit overzicht aan het antwoord op vraag 1 toegevoegd.

Uit het overzicht blijkt dat er geen (majeure) intensiveringen worden voorgesteld, vergeleken met de ontwerpbegroting 2010.

3

Waaruit blijkt, gelet op de grote groep vrijwillige inburgeraars die een traject dient te volgen, dat er in 2010 een «natuurlijk moment» is aangebroken om minder te investeren in inburgering?

Dat blijkt uit het feit dat het bestand potentiële inburgeringsplichtigen nagenoeg geheel door gemeenten is benaderd en waar nodig is voorzien van een inburgeringsaanbod. Daarnaast hebben in toenemende mate ook vrijwillige inburgeraars een aanbod gekregen.

4

Welke maatregelen gaat de regering treffen om ervoor te zorgen dat de zogenaamde MOE-landers inburgeringstrajecten gaan volgen?

- MOE-landers zijn als EU- onderdanen niet verplicht tot inburgering. Inburgering van MOE-landers is effectief voor de MOE-landers die de intentie hebben zich voor langere tijd in Nederland te willen vestigen.
- In het land van herkomst hebben MOE-landers de mogelijkheid om kennis te maken met de Nederlandse samenleving. Mijn ministerie heeft een ruim aantal dvd's «Naar Nederland» en brochures over «Werken in Nederland» (in het Pools) verstuurd naar de Nederlandse ambassade in Polen. In de dvd wordt de MOE-lander voorbereid op de komst naar Nederland. Onderwerpen die aan bod komen zijn Nederlandse geschiedenis, het onderwijs, regels en de Nederlandse taal. De dvd kan dienen als eerste stap richting een inburgeringstraject.
- Door activiteiten die in 2010 in het kader van Deltaplan zijn ondernomen, zoals de campagne «het begint met taal» en de tijdelijke stimuleringsregeling inburgering op de werkvloer», is de inburgering van MOE-landers onder de aandacht van de gemeenten gebracht. Hoewel het hier tijdelijke maatregelen betreft, mag van deze maatregelen wel een effect in de uitvoering in 2011 verwacht worden.

5

Wat is de opvatting van de regering over de mogelijkheid van een leeftijdsonafhankelijke leerplicht om ervoor te zorgen dat zogenaamde MOE-landers verplicht worden om de Nederlandse taal te leren?

Een leeftijdsonafhankelijke leerplicht zou een generieke maatregel zijn die betrekking heeft op alle inwoners van Nederland. Deze generieke maatregel beoogt de zelfredzaamheid van mensen in het maatschappelijk verkeer en de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt te vergroten. De maatregel zou dus niet bedoeld zijn om specifieke MOE-landers te verplichten de Nederlandse taal te leren, maar taalbeheersing zou mogelijk wel een aspect van de leeftijdsonafhankelijke leerplicht kunnen zijn.

Een besluit over verkenning van de mogelijkheden van een leeftijdsonafhankelijke leerplicht is aan het nieuwe kabinet.

6

Welke mogelijkheden hebben gemeenten om de zogenaamde MOE-landers, die niet gedwongen kunnen worden tot het betalen van een cursus, te bedienen als het budget tot nul wordt afgebouwd?

Gemeenten kunnen de komende drie jaar inburgeringstrajecten voor vrijwillige inburgeraars aanbieden vanuit het Participatiebudget. Zij bepalen hierbij binnen de wettelijke kaders zelf welke doelgroepen (bijv. MOE-landers) in hun gemeente voor een aanbod in aanmerking komen. Doelmatige aanwending van middelen speelt daarbij een belangrijke rol.

7

Is de regering voornemens om in 2011 lespakketten voor (maatschappelijke) voorlichting voor scholieren te ontwikkelen? Zo ja, over welk onderwerp en voor welk type onderwijs? Welk budget heeft u hiervoor begroot?

Nee.

8

De aanvullende post inburgering wordt ingezet ter dekking van de «apparaatsproblematiek». Wat houdt deze apparaatsproblematiek in (blz. 86/ 87 van de Verticale Toelichting bij de Miljoenennota)?

Op de VROM begroting waarop ook de personeelkosten van Wonen Wijken en Integratie worden verantwoord waren er financiële tekorten

ontstaan op materieel en personeel gebied. Door een grote VROM en WWI brede beschikking van middelen worden deze problemen grotendeels opgelost. Hiervoor zijn middelen van de WWI begroting overgeboekt naar de VROM begroting waar deze worden verantwoord.

9

Een deel van de beschikbare ruimte bij het Besluit Locatiegebonden Subsidies (BLS) wordt ingezet ter dekking van tegenvallers. Welke tegenvallers worden hier bedoeld in (blz. 86/ 87 van de verticale toelichting bij de Miljoenennota)?

Zoals uit de verticale toelichting is op te maken zijn er diverse tegenvallers te constateren op de begroting van WWI. De beschikbare ruimte BLS in het jaar 2010 is ingezet voor deze tegenvallers, waar met name de hogere uitgaven huurtoeslag een substantieel onderdeel van is. Beleidsmatige aanpassing binnen het instrument Huurtoeslag is, met de inzet van onder andere deze middelen, zo voor het jaar 2010 voorkomen.

10

Het kasritme van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) is aangepast ter dekking van specifieke problematiek op de WWI-begroting. Wat houdt deze specifieke problematiek in (blz. 86/ 87 van de Verticale Toelichting bij de Miljoenennota)?

Zoals uit de verticale toelichting is op te maken zijn er diverse tegenvallers te constateren op de begroting van WWI zoals additionele uitgaven voor de Dienst van de Huurcommissie en tekorten op het huurtoeslagbudget. Een schuif binnen het ISV budget was noodzakelijk om de totale problematiek intertemporeel te laten sluiten. Dit ontlastte het beeld in het moeilijke jaar 2011 veroorzaakt door deze tegenvallers.

11

- a. *Hoeveel woningen hebben inmiddels een energielabel?*
 - b. *Hoe zijn deze woningen verdeeld over de verschillende labelcategorieën en hoe is de verdeling tussen koop en huur?*
 - c. *Van hoeveel van deze woningen is inmiddels een nieuw label afgemeld dat hoger is dan het oorspronkelijke label?*
- A. Sinds de invoering van het energielabel in 2008 tot en met eind september 2010 zijn 1 725 631 energielabels voor woningen afgegeven. Dit is 24% van de woningvoorraad.
 - B. Voor de meeste woningen is een energielabel klasse C of D afgegeven (ruim 55 %). Het percentage woningen met een zuinig tot zeer zuinig energielabel (A++ t/m B) is bijna 12 %. Het percentage woningen met een energielabel in de klasse E t/m G is ongeveer 30%. Uit een rapport van het Nederlands Bureau Waardepaling Onroerende Zaken (hierna NBWO-rapport) van begin 2010 – een onderzoek dat in opdracht van Agentschap NL is uitgevoerd – blijkt dat tot en met 2009 ten minste 91% van de afgegeven energielabels huurwoningen betreft en ten minste 4% koopwoningen.
 - C. Bij 76 300 woningen is een nieuw label afgemeld dat beter is dan het oorspronkelijke label. De meest voorkomende verbetering (labelsprong) is van label D naar label C (in ruim 18 500 gevallen).

12

Hoeveel mensen in zorginstellingen zullen ten gevolge van het regeerakkoord straks aanspraak maken op huurtoeslag? Wat betekent dit voor het totale budget van de huurtoeslag en de huurtoeslag voor individuele huurtoeslagontvangers?

Het aantal mensen dat aanspraak zal maken op huurtoeslag indien, overeenkomstig het regeerakkoord, wonen en zorg zullen worden gescheiden, is onder meer afhankelijk van de concrete invulling die het (nieuwe) kabinet aan deze afspraak zal geven. Deze invulling is op dit moment nog niet bekend.

Een globale inschatting van het extra budgettaire beslag huurtoeslag dat met een volledige scheiding van wonen en zorg in één keer in de bestaande zorginstellingen zou zijn gemoeid, is gegeven in het RIGO-onderzoek «Zorg met verblijf, wonen met zorg», dat de toenmalige staatssecretaris van VWS bij brief van 26 juni 2009 aan uw Kamer heeft aangeboden (II 2008–2009, 30 597, nr. 78). Deze schatting varieert van extra structurele huurtoeslaguitgaven van € 75 mln. bij een huurniveau van 70% van maximaal toegestane huurprijs, waarbij ca. 100 000 extra mensen huurtoeslag ontvangen, tot € 215 mln. bij een huurniveau van 100% van de maximaal toegestane huurprijs waarbij 165 000 extra mensen huurtoeslag ontvangen.

13

Welke maatregelen worden naast intrekking van de Wet stedelijke vernieuwing nog meer genomen om de beleidsvrijheid van steden te vergroten?

In het bestuursakkoord met gemeenten en de kabinetsreactie op het advies van de Interbestuurlijke Taakgroep Gemeenten (Taakgroep d'Hondt) zijn concrete voorstellen gedaan voor decentralisatie. Daarin is het uitgangspunt geformuleerd dat het Rijk zich zo veel mogelijk dient te beperken tot sturing op hoofdlijnen en dat de decentrale overheden meer beleids- en uitvoeringsruimte dienen te krijgen.

De intrekking van de Wet stedelijke vernieuwing is in samenwerking met gemeenten tot stand gekomen. Belangrijke wijzigingen zijn dat het Rijk alleen nog stuurt op hoofdlijnen, geen procesvereisten meer stelt en er ook geen vereisten meer worden gesteld aan de besteding van de financiële middelen door de gemeenten. Verder vervalt ook de definitieve vaststelling van de bijdrage na de investeringsperiode aan de hand van de gemeentelijke verantwoording aan het Rijk. De verantwoording vindt horizontaal plaats in de verhouding tussen gemeenteraad en College van Burgemeester en Wethouders. Hiermee neemt de beleidsruimte voor gemeenten toe.

14

Hoe verhoudt zich de stelling dat het Rijk en de decentrale overheden de verantwoordelijkheid delen voor het faciliteren van de bouw van 500 000 woningen tot de afspraak in het regeerakkoord dat beleidsterreinen zo worden ingericht dat maximaal twee bestuurlijke niveaus betrokken zijn?

De ontwerp-begroting 2011 is door het vorige kabinet opgesteld op basis van het op dat moment vigerende beleid. Het is aan het nieuwe kabinet om aan te geven hoe ze met deze afspraak willen omgaan.

15

Hoeveel middelen zijn er in 2011 beschikbaar voor bewonersbudgetten in het kader van de wijkaanpak?

Het in 2011 beschikbare budget voor bewonersgeld bedraagt € 25 miljoen. Van dit budget gaat € 15 miljoen naar de 40 aandachtswijken (verdeling op basis van inwonersaantal). Voor de G31 gemeenten en de 2e tranche 40+ wijken is € 9 488 000 beschikbaar. De G31 ontvangen elk € 248 000,-. De achttien 2e tranche 40+ gemeenten krijgen elk € 100 000. Deze middelen worden via het gemeentefonds ter beschikking gesteld. Het resterende bedrag van € 512 000 wordt door VROM/WWI besteed aan

uitvoering, voorlichting en evaluatie voor de 40 aandachtswijken, de G31 en de 2e tranche 40+ wijken.

16

Wat is de relevantie van het handhaven van het getal van 500 000 woningen in het licht van de actuele brede maatschappelijke ontwikkelingen?

De verwachte groei van het aantal huishoudens (CBS, met regionale vertaling door Primos/ABF 2009) is een direct gevolg van de geprognosticeerde bevolkingsgroei en individualisering. Brede maatschappelijke ontwikkelingen hebben nauwelijks effect op deze groei. Relevant is dat voor de groei van het aantal huishoudens kwalitatief goede woonruimte beschikbaar komt. De opgave om de woningvoorraad uit te breiden in de periode tot 2020 (maar ook in de periode daarna) ligt met name in de Randstad, Gelderland en Noord-Brabant. De vraaguitval van dit moment zorgt – tijdelijk – voor stagnatie van het nieuwbouwaanbod, maar dit neemt de druk en de omvang van de behoefte op de langere termijn niet weg.

17

Hoeveel huishoudens zullen in de problemen raken bij het vinden van passende en betaalbare huisvesting wanneer de regeling met betrekking tot staatssteun (toewijzing 90% van bezit van woningcorporaties aan inkomens onder € 33 000) wordt ingevoerd?

Op 31 augustus 2010 bent u schriftelijk geïnformeerd (TK 29 453, nr. 167) dat huishoudens met een inkomen boven de € 33 000 niet door de invoering van de staatssteunregeling in de problemen zullen komen. In voormelde brief is ten aanzien van de huishoudens boven de € 33 000 het volgende geconcludeerd:

- dat maar ongeveer 1 op de 3 huishoudens met een inkomen tussen € 33 000 en € 38 000 voor huisvesting gebruik maakt van een sociale huurwoning;
- dat in elk geval landelijk de 10% vrije toewijzingsruimte voldoende is om in de behoefte aan een sociale huurwoning van huishoudens tussen de € 33 000 en € 38 000 te voorzien;
- dat corporaties algemeen met een gericht toewijzingsbeleid de huishoudens boven de € 33 000 die werkelijk zijn aangewezen op een sociale huurwoning kunnen bedienen;
- dat de corporaties met een intensiever verkoopbeleid, al dan niet in maatschappelijk gebonden eigendom, additionele manieren hebben om huishoudens met een inkomen boven de € 33 000 te bedienen.

18

Wat zijn de mogelijkheden om de invoer van deze Europese staatssteunmaatregel tegen te houden, dan wel de inkomensgrens te verhogen? Hoeveel speelruimte is er mogelijk in het oprekken van deze inkomensgrens?

Op 31 augustus 2010 is aan u schriftelijk uiteengezet (TK 29 453, nr. 167) dat Nederland gehouden is uitvoering te geven aan de maatregelen genoemd in het besluit van de Europese Commissie van 15 december 2009, waaronder het regelen van de 90%-toewijzingsnorm. Het is niet mogelijk om geen invulling te geven aan het besluit van de Commissie. Een verhoging van de inkomensgrens is derhalve niet aan de orde. In de brief van 31 augustus bent u geweest op het risico dat momenteel bestaat dat de Commissie Nederland in gebreke stelt en een formele onderzoeksprocedure start naar aanleiding van de niet tijdige invoering van de nieuwe regeling. Indien de Commissie na onderzoek een negatief besluit

neemt zouden corporaties ontvangen bijzondere projectssteun en bestaande steun moeten terugbetalen. Uiteraard staat het partijen vrij het besluit van de EC aan te vechten voor de Europese rechter, zoals ook is gebeurd. Ingestelde beroepen hebben echter geen schorsende werking en derhalve is er geen ruimte voor verder uitstel van de verplichtingen waartoe Nederland op grond van dit besluit is gehouden.

19

Op welke wijze heeft de uitkomst van de evaluatie van de Wet Inburgering (WI) een rol gespeeld bij de vormgeving van de bezuinigingen op inburgering in deze begroting?

De evaluatie heeft vooral betrekking op de werking van de wet en heeft als zodanig geen rol gespeeld bij de bezuiniging. Zie ook het antwoord op vraag 95.

20

Hoe verhoudt de zinsnede «Er zal worden toegewerkt naar een stelsel waarbij het merendeel van de kosten bij de inburgeraar wordt neergelegd» zich tot de demissionaire status van het kabinet?

De ombuigingen op het budget inburgering maken deel uit van de uitvoering van de motie Koolmees. Zie ook het antwoord op vraag 92. De demissionaire status van het kabinet staat niet in de weg dit te besluiten omdat het uitgaat van het stelsel van de wet. Het nieuwe kabinet zal met voorstellen komen voor wijzigingen in het huidige inburgeringstelsel.

21

Kan de regering uiteenzetten wat indicatief het gevolg is van de bezuinigingen op de huurtoeslag per maand voor individuele huurders (gemiddeld per categorie) in 2011 en 2012 ten opzichte van 2010?

In de begroting 2010 is een bezuiniging aangekondigd die leidt tot een stijging van de eigen bijdrage van € 0,86 per maand in 2011 oplopend tot € 1,59 per maand in 2012. Op dit moment is nog geen keuze gemaakt hoe de in thans voorliggende begroting aangekondigde bezuiniging voor 2012 vormgegeven wordt. Gegeven het gemiddeld aantal huurtoeslagontvangers (1,1 miljoen) zal (rekenkundig) het gemiddelde negatieve effect op de huurtoeslag voor huurtoeslagontvangers in 2012 ongeveer € 4,- extra per maand bedragen.

22

Wat zijn tot nu toe de ervaringen met de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir), waarbij er sprake is van voorschotten die worden uitbetaald en waarbij na de definitieve vaststelling van het inkomen sprake is van nabetaling of terugvordering van het te veel of te weinig uitgekeerde aan huurtoeslag?

Over de ervaringen met de Awir is verslag aan uw Kamer gedaan middels de Evaluatie van deze wet, die bij brief van 16 oktober 2009 aan u is aangeboden (II 2009–2010, 31 580, nr. 3).

De systematiek van de Awir, die voor de bepaling van de draagkracht uitgaat van het jaarinkomen van het actuele berekeningsjaar, heeft ten opzichte van het werken met een peilmoment uit het verleden als voordeel dat onmiddellijk bij inkomenswijzigingen kan worden aangesloten. Hierdoor sluiten de toeslagen zo nauwkeurig mogelijk aan bij de feitelijk draagkracht van het huishouden op het moment dat er kosten worden gemaakt voor wonen, zorg of kinderen. Deze systematiek brengt ook met zich mee dat er verschillen kunnen optreden tussen voorschotten en definitieve toekenningen als gevolg van het werken met geschatte

inkomensgegevens. Dit leidt, voor de huurtoeslag, tot nabetalings of terugvorderingen bij respectievelijk circa 20% en 30% van de definitieve toekenningen. Zoals ook in genoemde evaluatie wordt aangegeven, moet de burger er blijkbaar nog aan wennen om mutaties van het geschatte inkomen tijdig door te geven.

23

Waarom is de Belastingdienst niet in staat om het inkomen nauwkeuriger vast te stellen, opdat minder mensen te maken krijgen met terugvorderingen, met alle nadelige gevolgen van dien?

De hoogte van het voorschot van de huurtoeslag is afhankelijk van gegevens die door burgers zelf worden opgegeven. De Belastingdienst beschikt niet over gegevens inzake het te verwachten inkomen in het lopende jaar.

24

Voldoet het systeem van bevoorschotting en vaststelling achteraf nog wel aan de bij de invoering gehanteerde doeleinden? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?

Zoals ook is aangegeven in de – bij het antwoord op vraag 22 genoemde -Evaluatie van de Awir, voldoet het systeem van bevoorschotting op basis van geschat inkomen en vaststelling achteraf op basis van het definitieve inkomen, aan de bedoeling de toeslagen zo veel mogelijk te laten aansluiten op de actuele draagkracht van het huishouden. Doordat de burger nog vaak problemen heeft met het correct inschatten van het actuele inkomen en wijzigingen daarop niet altijd tijdig doorgeeft, werkt de beoogde systematiek nog niet optimaal.

25

Hoe hoog is het bedrag dat achteraf ten onrechte aan huurtoeslag blijkt te zijn toegekend? Wat is het totale bedrag, dat na verloop van jaren, door onvermogenheid van de ontvanger, niet kan worden teruggevorderd?

In het antwoord op vraag 22 is aangegeven dat het definitief toekennen in circa 30% van de gevallen leidt tot een terugvordering. Het gaat hierbij in totaal om ongeveer € 400 miljoen per toeslagjaar. In de huidige ramingen wordt er rekening mee gehouden dat hiervan zo'n € 8 miljoen buiten invordering zal worden gesteld. Hier is evenwel nog geen zekerheid over, omdat over het eerste door de Belastingdienst verzorgde huurtoeslagjaar (2006) nog steeds ontvangsten binnenkomen.

26

Hoe kan worden voorkomen dat bij het voorlopig toekennen van huurtoeslag door de Belastingdienst regelmatig meer wordt uitgekeerd dan waar ontvangers uiteindelijk recht op hebben?

Het in ontwikkeling zijnde nieuwe toeslagensysteem voorziet in een eenvoudiger wijze om mutaties door te geven, onder meer door een internettoegang tot de persoonlijke toeslaggegevens (het burgerportaal). Ook waarschuwt de Belastingdienst burgers langs verschillende wegen voor het aanvragen van een te hoog voorschot. Dit gebeurt onder meer door het verstrekken van de juiste informatie over het recht op de toeslag. Via communicatie, voorlichting en informatie onder andere op internet, van verhuurders, gemeenten, hulp- en informatiepunten (HIP's) en de Belastingtelefoon, wordt beoogd de burger zo goed mogelijk voor te lichten zodat deze de juiste gegevens aanlevert waarop vervolgens het voorschot wordt gebaseerd. Daarnaast voert Belastingdienst/Toeslagen

periodiek administratieve controles uit bijvoorbeeld via de GBA op de huishoudsamenstelling.

27

Wanneer moet het nieuwe stelsel voor inburgering zijn ingevoerd om te voorkomen dat er een budgettair gat ontstaat? Wat is hiervoor de planning?

De planning is om de wetwijziging in 2013 in werking te laten treden. De minister voor WWI zal tot en met 2013 middelen toevoegen aan het Participatiebudget zodat gemeenten de tijd hebben om hun nog lopende verplichtingen af te handelen. Of er bij gemeenten een budgettair gat ontstaat, is ook afhankelijk van de keuzen die gemeenten maken ten aanzien van de besteding van het Participatiebudget.

28

Kan de regering uiteenzetten wat de gevolgen zijn van het annuleren c.q. temporiseren van de gemeentelijke bouwplannen op het aanbod op de woningmarkt, zowel in te verwachten aantallen nieuw te bouwen woningen als op de prijsontwikkeling in de bestaande woningvoorraad? Kan de regering tevens uiteenzetten wat de werkgelegenheidseffecten zijn van het annuleren c.q. temporiseren van deze plannen?

Het temporiseren van gemeentelijke bouwplannen betekent, dat op het gebied van zowel herstructurering (sloop/nieuwbouw) van bestaande buurten en wijken als bij de uitbreidingsnieuwbouw belangrijke woningbouwprojecten vertraging oplopen. Dit heeft een negatief effect op de woningproductie die naar verwachting voor 2010 en 2011 lager zal uitvallen dan aanvankelijk is verwacht (66 000 à 70 000 voor 2010 en 63 000 à 76 000 voor 2011, beide inclusief productie anderszins; bron ontwerp-begroting WWI). Alhoewel verlaging van het aanbod normaliter leidt tot prijsverhoging is de vraaguitval door de economische crisis op dit moment zodanig dat de woningprijzen een dalende tendens vertonen. Op dit moment ligt de prijs van een gemiddeld verkochte woning op het prijsniveau van 2009 (NVM 7 oktober 2010).

De effecten op de werkgelegenheid in de bouw als gevolg van de lagere bouwproductie zijn aan het begin van de crisis door EIB, zonder overheidsingrijpen, ingeschat op een bedreiging voor in totaal circa 50 000 banen voor 2010 en 2011. Uit het onlangs gestarte onderzoek naar de effectiviteit van de crisismaatregelen, dat in de zomer van 2011 wordt afgerond, zal hierover meer duidelijkheid komen.

29

Kan de regering uiteenzetten wat de financiële gevolgen zijn van het niet uitvoeren van deze plannen voor de financiële posities van gemeenten die reeds verplichtingen zijn aangegaan door investeringen als het bouwrijp maken van de grond, infrastructurele investeringen, etc.? Verwacht u dat gemeenten hierdoor in financiële problemen zullen komen? En zo ja, in welke mate?

Veel gemeenten verwerven grond voor een bouwlocatie om deze vervolgens bouwrijp te maken en deze daarna weer uit te geven. Hoe groot het financiële gevolg is van het niet uitvoeren van plannen, is afhankelijk van de fase waarin de gemeente zit. Deze zijn het kleinst wanneer alleen de grond verworven is en het grootst wanneer de investeringen in het bouwrijp maken en de infrastructurele voorzieningen al gedaan zijn. De belangrijkste kostenpost hierbij zijn de renteverliezen over de gemaakte kosten, deze moeten terugverdiend worden met de opbrengsten van de uitgifte. Bij deze uitgifte loopt de gemeente het risico van dalende uitgifteprijzen. Door Deloitte wordt, in opdracht van de VNG

en VROM/WWI, momenteel onderzoek gedaan naar de mogelijke financiële problemen bij de grondbedrijven als gevolg van de crisis op de woningmarkt. Zodra het rapport gereed is, zal u daar (ook) een afschrift van ontvangen.

30

In welke mate zullen gemeenten hun uitgaven neerwaarts moeten bijstellen in de toekomst op basis van de neerwaarts bijgestelde bouwproductie?

Als gevolg van de positieve financiële resultaten bij grondbedrijven in het verleden, werden regelmatig middelen uit de grondbedrijfsreserve afgedragen aan de algemene middelen van de gemeente. Wanneer deze afdracht als gevolg van de crisis opdroogt, of zelfs omslaat in tekortdekking ten behoeve van het grondbedrijf, betekent dit een daling van de algemene inkomsten van de gemeente en daarmee een herbezinning op de gemeentelijke ambities en de daarmee gepaard gaande uitgaven. Veel gemeenten zijn zich hierover op dit moment aan het bezinnen. VNG en VROM/WWI laten onderzoek doen naar de consequenties van de financiële crisis. Als het rapport gereed is, wordt het u ook toegestuurd.

31

- a. *Waarom is in 2015 weer een uitgavenpost opgenomen voor BDU-Fysiek Investerings Stedelijke Vernieuwing, terwijl de Wet stedelijke vernieuwing wordt ingetrokken en via het Gemeentefonds via de decentralisatie-uitkering gelden beschikbaar worden gesteld?*
 - b. *Hoe wordt invulling gegeven aan de verantwoordelijkheid van de minister voor WWI, nadat de gelden zijn overgeheveld?*
- A. Een reservering voor storting in een decentralisatie-uitkering staat tot het moment van de storting in een decentralisatie-uitkering op de begroting van het betreffende vakdepartement.
 - B. De gemeenten leggen over de realisatie van de eigen doelstellingen en de afspraken op hoofdlijnen verantwoording af aan de gemeenteraad. Daarnaast monitort het Rijk de inzet van gemeenten op de rijksdoelen. Als die inzet onder de maat is, kan het Rijk de gemeenten hierop aanspreken. Deze werkwijze is vastgelegd in de brief aan uw Kamer van 17 juli 2009 (31 757, nr. 7) over de uitwerking decentralisatie van het stedenbeleid 2010–2014.

32

- a. *Kan uit het feit dat er in de begroting voor 2015 een nieuw bedrag van 136,5 mln. euro voor BDU-fysiek Investerings Stedelijke Vernieuwing en 93 mln. euro voor budget BLS is opgenomen worden afgeleid dat de decentralisatie-uitkering Investerings Stedelijke Vernieuwing in 2015 ophoudt en vervangen wordt door een brede doeluitkering? Of is dit slechts een reservering voor dit budget en wordt dit in 2015 weer gedecentraliseerd?*
 - b. *Hoe verhouden deze bedragen zich met de budgetten van ISV-3?*
- A. De in de begroting opgenomen bedragen in 2015 voor stedelijke vernieuwing en het BLS betreffen inderdaad een reservering van de budgetten. Over een eventuele invulling besluit het nieuwe kabinet.
 - B. Voor ISV is dit bedrag tot stand gekomen op basis van extrapolatie van het in het voorgaande jaar opgenomen bedrag. BLS heeft geen relatie met de decentralisatie-uitkering ISV 3. Voor BLS geldt evenals voor ISV dat het voor 2015 in de begroting opgenomen bedrag tot stand is gekomen op basis van extrapolatie van het eerder voor 2014 opgenomen budget. Het BLS budget voor

2014 is later (evenals de budgetten voor 2011 tot en met 2013) ingezet ten behoeve van het crisismaatregelenpakket in de jaren 2009 en 2010.

33

Waarom zijn voor de vitale wijken in 2012 maar uitgaven ter grootte van 971 000 euro voorzien?

Na 2011 zijn er geen programmamiddelen meer beschikbaar maar blijft er wel budget beschikbaar voor onderzoek en kennisdeling. Dit is de in de vraag genoemde € 971 000.

34

Op welke wijze worden krimpregio's buiten de «geselecteerde» gebieden in Groningen, Limburg en Zeeland ondersteund?

Via het Nationaal netwerk bevolkingsdaling, waarbinnen krimpregio's met elkaar kennis en ervaringen uitwisselen. Daarnaast worden krimpregio's die voorstellen voor krimpexperimenten hebben ingediend, ondersteund bij de uitvoering van die experimenten. Dan gaat het vooral om ondersteuning met kennis, bijvoorbeeld via de SEV.

Het is overigens wel van belang dat er een belangrijk verschil is tussen de aangewezen krimpregio's in Groningen, Limburg en Zeeland en andere krimpregio's. In deze regio's is namelijk naast bevolkingsdaling ook sprake van huishoudensdaling.

35

Kan de regering de ontwikkeling van het aantal voortijdige schoolverlaters in de aandachtswijken afzetten tegen het aantal schoolverlaters in Nederland over de periode 2006–2010?

Uit de Outcomemonitor Wijkenaanpak van CBS blijkt dat in de 40 aandachtswijken het aandeel voortijdige schoolverlaters is afgenomen van 7,5% in oktober 2006 naar 6,4% in oktober 2009. De cijfers van het programma «Aanval op schooluitval» van het ministerie van OCW laten ook zien dat het aandeel voortijdige schoolverlaters uit de aandachtswijken is afgenomen.

Gemiddeld laat Nederland een zelfde trend zien, waardoor de achterstanden gelijk blijven. Het aandeel voortijdig schoolverlaters in de aandachtswijken blijft beduidend hoger dan het landelijk gemiddelde.

Aandeel voortijdig schoolverlaters

	okt-06	okt-07	okt-08	okt-09
<i>Nederland</i>	4,1%	4,0%	3,7%	3,3%
<i>40 aandachtswijken</i>	7,5%	7,6%	7,3%	6,4%

bron: CBS, Outcomemonitor Wijkenaanpak

36

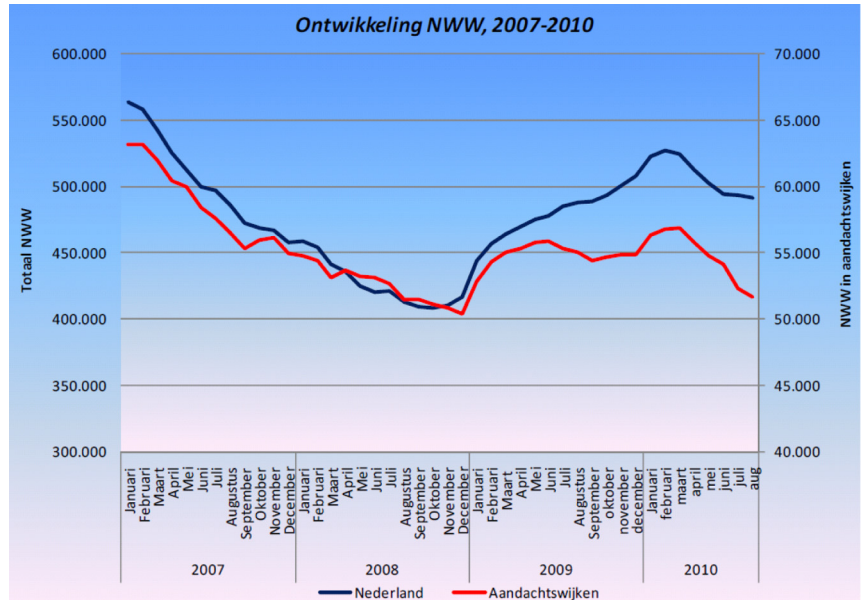
Kan de regering de ontwikkeling van de werkloosheid in de aandachtswijken afzetten tegen de werkloosheid in Nederland over de periode 2006–2010?

Uit de meest recente cijfers van het UWV blijkt dat Nederland 491 500 niet-werkend werkzoekenden (NWW-ers) telt in augustus 2010, tegenover 564 300 in januari 2007. Een daling van 13 procent.

In de aandachtswijken zijn er 51 600 NWW-ers in augustus 2010, tegenover 64 000 in januari 2007. Een daling van 19 procent.

Binnen de periode januari 2007 – augustus 2010 laat het aantal NWW-ers een daling zien in de periode voor de crisis. Vanaf 2009 steeg het aantal NWW-ers. In de aandachtswijken loopt het aantal NWW-ers in 2009 echter minder snel op dan in Nederland als geheel.

Grafiek Ontwikkeling niet-werkende werkzoekenden (NWW) januari 2007 t/m augustus 2010 (Bron: UWV WERKbedrijf, Afdeling Arbeidsmarktinformatie)

37

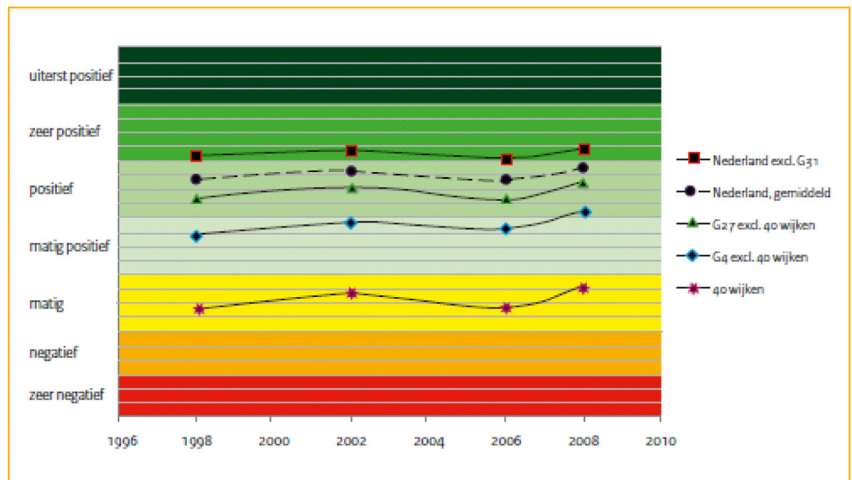
Kan de regering de ontwikkeling van de leefbaarheid in de aandachtswijken afzetten tegen de leefbaarheid in Nederland over de periode 2006–2010?

De leefbaarheidsontwikkeling in Nederland en de aandachtswijken wordt gevolgd aan de hand van de Leefbaarometer. De Leefbaarometer wordt ook door het CBS gebruikt in de Outcomemonitor Wijkenaanpak. De Leefbaarometer bevat nu informatie over de leefbaarheids situatie in de periode 1998–2008. De eerstvolgende update, met informatie over 2010, zal in de eerste helft van 2011 beschikbaar komen.

In zowel 2006 als 2008 scoorde de leefbaarheid in Nederland «positief». De aandachtswijken scoorden in beide meetjaren «matig».

Uit de publicatie «Leefbaarheid door de tijd» blijkt dat de leefbaarheid in de aandachtswijken in de periode 2006–2008 binnen de categorie «matig» wel is verbeterd. Een grotere verbetering dan in Nederland als geheel. De verbetering in de aandachtswijken was echter niet groot genoeg om de klassegrens te overschrijden.

Onderstaande figuur is afkomstig uit de publicatie «Leefbaarheid door de tijd».

38

Kan de regering de ontwikkeling van de inkomenspositie van bewoners in de aandachtswijken afzetten tegen de inkomenspositie van bewoners in Nederland over de periode 2006–2010?

Uit het WoonOnderzoek Nederland 2006 en het WoonOnderzoek Nederland 2009 blijkt dat het gemiddeld besteedbaar inkomen van bewoners van de aandachtswijken is gestegen van € 19 900 naar € 24 600. Voor Nederland als geheel is het gemiddeld besteedbaar inkomen gestegen van € 28 900 naar € 34 200.

Deze gegevens hebben betrekking op het belastingjaar 2005 respectievelijk 2008.

39

Hoeveel schoolkinderen hebben in de aandachtswijken havo/vwo-schooladvies gekregen onderverdeeld naar Marokkanen, Turken, Antillianen en autochtonen?

Over de school-adviezen bestaat geen integrale registratie. Wel zijn er registraties die een indicatie geven van het niveau van leerlingen: De CITO-scores en het niveau van leerlingen in het derde leerjaar. Sommige scholen hebben een tweejarig brugjaar. In het derde jaar wordt pas duidelijk op welk niveau leerlingen terecht zijn gekomen. Daarom wordt het niveau van leerlingen in het derde jaar in beeld gebracht in de Outcomemonitor Wijkenaanpak. Bij de CITO-scores is de herkomst van de leerlingen echter niet bekend.

Bij het niveau van leerlingen in het derde leerjaar is alleen het onderscheid naar westerse allochtoon, niet-westerse allochtoon en autochtoon bekend. In oktober 2008 zijn 2 170 leerlingen in de aandachtswijken begonnen aan het derde leerjaar op havo/vwo niveau. Daarvan waren er 620 autochtoon, 170 westerse allochtoon en 1 380 niet-westerse allochtoon.

40

Wat is de levensverwachting van mensen die in de aandachtswijken wonen vergeleken met het gemiddelde van Nederland?

In Nederland bestaan grote verschillen in gezondheid tussen personen met een lage en een hoge sociaal-economische status (SES). Mensen met een lage SES leven gemiddeld 6 tot 8 jaar korter en leven ruim 16 jaar langer in ongezondheid dan hoogopgeleide mensen. Het verschil voor

mannen is 18,8 jaar en voor vrouwen 16,4 jaar. In de aandachtswijken wonen naar verhouding veel inwoners met een lage opleiding en/of een laag inkomen. De inwoners hebben gemiddeld dan ook een slechtere gezondheid dan de rest van Nederland. Ook de perinatale sterfte in sommige wijken van de grote steden in Nederland is aanmerkelijk hoger in vergelijking met andere Europese landen. Vooral in de aandachtswijken en onder nieuwe Nederlanders. De rijksoverheid heeft budget beschikbaar gesteld voor gemeenten om de gezondheid in die wijken te verbeteren via de experimenten Gezonde Wijk. Iedere gemeente heeft een eigen plan om de gezondheid te verbeteren. Doel van deze experimenten is de gezondheid van bewoners van de 40 aandachts-wijken in de komende tien jaar (einddatum 2017) te verbeteren en dichterbij het stedelijk gemiddelde te brengen via een integrale aanpak.

41

Hoeveel vrouwen in de aandachtswijken hebben suikerziekte, poreuze botten of zijn depressief?

Het is niet mogelijk om exacte cijfers op dit gebied te geven, omdat deze gegevens niet op postcode-niveau worden geregistreerd. Uit gezamenlijk onderzoek in de G4 blijkt wel dat tussen wijken met en zonder achterstand grote gezondheidsverschillen worden gevonden. In wijken met achterstand is de ervaren gezondheid slechter, komt diabetes vaker voor, zijn inwoners vaker ernstig eenzaam en hebben meer inwoners een hoog risico op een depressie of angststoornis. Daarnaast wordt in wijken met achterstand vaker gerookt, komt overgewicht vaker voor en bewegen inwoners te weinig.

42

Hoeveel wijkagenten zijn met WWI-geoormerkt budget aangesteld in de aandachtswijken? Werken zij daar ook daadwerkelijk?

In de charters is afgesproken dat het kabinet 500 extra wijkagenten beschikbaar stelt. Ondertussen zijn er 319 extra agenten actief. Afgesproken is dat de agenten in de meest kwetsbare wijken worden ingezet waarbij specifiek is gelet op de aandachtswijken. Vervolgens heeft het regionaal college besloten waar de extra agenten ingezet zijn. In bijvoorbeeld Arnhem en Alkmaar is inderdaad besloten deze extra wijkagenten in te zetten in de aandachtswijken.

43

Hoe staat het met het uitvoeringsprogramma «Wijkverpleegkundigen in aandachtswijken» dat naar het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is gegaan?

In 2009 is in gezamenlijke opdracht van de ministeries van VWS en VROM/WWI via het uitvoeringsprogramma Zichtbare Schakel van ZonMw van start gegaan. De aanvragen konden in juli en augustus 2009 ingediend worden. In oktober 2010 lopen er inmiddels vijftig projecten, verspreid over het land, die in de periode november 2009 tot oktober 2010 zijn gestart. Daarmee zijn ruim 200 extra wijkverpleegkundigen aan de slag gegaan om mensen met gezondheidsproblemen te helpen. Alle beschikbare middelen voor de inzet van extra wijkverpleegkundigen zijn toegekend aan 90 projecten, die een looptijd hebben tot en met 2012. Van de beschikbare middelen gaat 70% naar projecten in de aandachts-wijken en 40+ wijken. De overige 30% gaat naar andere wijken met lage SES-groepen en gezondheidsachterstanden. Uit de rapportages van de projecten blijkt dat de wijkverpleegkundige «Zichtbare schakel» in een grote behoefte voorziet: het leggen van verbindingen tussen wonen, welzijn en zorg enerzijds en preventie, cure en care anderzijds. Maar

bovenal tijd om «achter de voordeur» met de bewoners de (gezondheids-)problemen in kaart te brengen, te adviseren en toe te leiden naar de juiste instanties. In 2011 zal ZonMw, conform de opdrachtbrief van de ministeries van VWS en WWI, een tussentijdse evaluatie laten uitvoeren.

44

Hoeveel woningen zijn in Nederland tussen 2006 en 2010 jaarlijks gebouwd?

In de tabel is het aantal gereedgemelde nieuwbouwwoningen in de jaren 2006–2009 weergegeven, uitgesplitst naar huur- en koopwoningen.

	2006	2007	2008	2009
<i>Totaal</i>	72 380	80 230	78 880	82 930
<i>waarvan huur</i>	20 220	22 760	23 780	25 460
<i>waarvan koop</i>	52 160	57 470	55 100	57 470

bron: CBS Statline

45

Kan de regering uiteenzetten hoeveel koopwoningen in Nederland tussen 2006 en 2010 zijn gebouwd, ingedeeld naar prijsklasse?

Het aantal nieuwgebouwde koopwoningen naar prijsklasse is alleen bekend voor de jaren 2006 en 2008. De woningen zijn op basis van de toenmalige aankoopprijs ingedeeld in prijsklasse. In 2008 zijn er meer duurdere woningen gebouwd dan in 2006.

	2006	2008
<i>Totaal</i>	52 160	55 100
<i>tot 200 000 euro</i>	10 890	8 250
<i>200 000 tot 300 000 euro</i>	22 280	19 920
<i>300 000 tot 400 000 euro</i>	10 430	14 310
<i>400 000 euro of meer</i>	8 560	12 620

bron: Onderzoek Bewoners Nieuwe Woningen

46

Kan de regering uiteenzetten hoeveel huurwoningen in Nederland tussen 2006 en 2010 zijn gebouwd, ingedeeld naar hoogte van de huur?

Het aantal nieuwgebouwde huurwoningen naar prijsklasse is alleen bekend voor de jaren 2006 en 2008. De woningen zijn op basis van de toenmalige huur ingedeeld in prijsklassen. De grenzen voor deze indeling zijn gebaseerd op de regeling huurtoeslag 2008/2009: de kwaliteitskorting-grens (huur van 349 euro per maand) en de hoogste aftoppingsgrens (535 euro per maand). In 2008 is het aandeel duurdere huurwoningen hoger: in 2006 viel 44% in de hoogste categorie, in 2008 was dat 49%.

	2006	2008
<i>Totaal</i>	20 220	23 780
<i>tot 349 euro</i>	850	1 020
<i>349 tot 535 euro</i>	10 380	11 100
<i>535 euro of meer</i>	8 990	11 660

bron: Onderzoek Bewoners Nieuwe Woningen

Bij de TNO bouwprognoses van december 2009, wordt voor 2010 uitgegaan van een woningbouwproductie 59 000 tot 62 000 woningen, en voor 2011 van een woningbouwproductie tussen de 56 000 en 69 000 woningen. Vervolgens worden in de tabel nog hogere woningbouwaantallen genoemd namelijk voor 2010 66 000 tot 70 000 en voor 2011 63 000 tot 76 000 woningen. Daarentegen luiden de bouwprognoses van het NVB (de vereniging voor ontwikkelaars en bouwondernemers) en het Economisch Instituut voor de Bouw dit jaar 55 000 en volgend jaar 43 000 woningen. Hoe zijn deze verschillen te verklaren?

De aantallen nieuwbouwwoningen die voor 2010 en 2011 in de begroting zijn opgenomen betreffen de geraamde aantallen volgens de TNO-Bouwprognose, met daaraan toegevoegd de productie «anderszins». Productie «anderszins» betreft o.a. de verbouw van kantoren tot woningen en de splitsing van woningen. Deze productie «anderszins» wordt niet meegenomen in de TNO-Bouwprognose maar voor zowel 2010 als 2011 op 7 000 geschat.

prognosecijfers voor 2010 en 2011

Bron		2010	2011
Begroting WWI	Laag	66 000	63 000
	Hoog	70 000	76 000
TNO (8-12-2009)	Laag	59 000	56 000
	Hoog	62 000	69 000
EIB (6-2010)		55 000	55 000
NVB		53 000	43 000

De verschillen tussen de bouwproductieramingen van het Economisch Instituut voor de Bouwnijverheid (EIB), de Vereniging voor Ontwikkelaars en Bouwondernemers (NVB) en TNO zijn als volgt te verklaren:

- Verschijningsdatum prognose en tussentijdse bijstellingen.
Het EIB heeft, op basis van de CBS-cijfers over het eerste kwartaal, de raming van de bouwproductie over 2010 naar beneden bijgesteld. De raming van TNO is sinds het verschijnen in december vorig jaar niet meer bijgesteld. De bijstelling van het EIB heeft de verschillen tussen beide ramingen vergroot. De jongste prognosecijfers van de NVB komen uit juli. De CBS-cijfers over de gerealiseerde productie laten een tegenvallend beeld zien. Vandaar dat de ramingen die recenter zijn verschenen of bijgesteld lager uitkomen.
- Verschillen in prognosemethodieken.
TNO, EIB en NVB hanteren ieder hun eigen methodieken bij de totstandkoming van hun ramingen. Dat leidt tot verschillen in de uitkomsten ervan. De basis voor de ramingen is anders. Bij TNO is dit het aantal afgegeven vergunningen, bij het EIB de omvang van de orderportefeuille en bij het NVB het aantal woningverkopen.
N.B. het verschil tussen Begroting WWI hoog en TNO hoog, in de tabel 8 000, wijkt ten gevolge van afronding af van de in de tekst genoemde productie «anderszins» van 7000.

Waarom heeft de regering geen taakstelling ten aanzien van het aantal te bouwen woningen in 2011?

Voor de uitvoeringsperiode 2010–2020 heeft het Rijk met gemeenten, stedelijke regio's en provincies bestuurlijke afspraken over de woningbouwopgaven gemaakt in het kader van de Verstedelijkingsafspraken

2010–2020. Omdat op de rijksbegroting geen financiële middelen beschikbaar zijn om deze woningbouwopgaven te ondersteunen, was er bij de bestuurlijke partners geen aanleiding om zich op deze afspraken vast te leggen. De in de Verstedelijkingsafspraken opgenomen woningbouwopgaven betreffen daarom intentieafspraken.

In tegenstelling tot de periode 2010–2020 had het Rijk voor de perioden 1995–2005 (Vinex) en 2005–2010 (Woningbouwafspraken) wel de beschikking over financiële middelen (BLS) om de woningbouw te ondersteunen. In de met gemeenten, stedelijke regio's en provincies voor die perioden gemaakte bestuurlijke afspraken had het Rijk daarom wel de mogelijkheid om te sturen op de woningproductie en sancties op te leggen wanneer de afgesproken aantallen niet waren gerealiseerd.

49

Hoeveel woningen zijn er gebouwd met de tijdelijke stimuleringsregeling woningbouwprojecten die anders niet waren gebouwd?

Er is tot nu toe voor 53 313 woningen een subsidiebeschikking afgegeven. Het gaat daarbij om woningen die, conform de eis in de regeling en de opgave van de gemeenten, door de crisis zouden uitvallen of waarvan de bouw niet zou starten. Daarvan vallen nog woningen uit die voortijdig door gemeenten zijn ingetrokken of volgens de vereisten van de regeling niet tijdig zijn gestart. Het geld, voor zover door gemeenten terugbetaald, dat hiermee gemoeid is, wordt ingezet om de in de derde tranche niet gehonoreerde projecten (vanwege bereiken subsidieplafond) alsnog te honoreren. Dit kan nog circa 6 500 woningen extra opleveren. De regeling loopt per 31 december 2010 af. In de loop van 2011 zal er duidelijkheid zijn over het aantal daadwerkelijk op basis van de stimuleringsregeling gestarte woningen.

50

Welke wettelijke en/of beleidsmatige basis bestaat er voor het Rijk om verstedelijkingsafspraken te maken met medeoverheden? Waarom hebben provincies conform de adviezen van de commissie Lodders hierin niet het voortouw? Waarin schuilt het nationale belang van verstedelijkingsafspraken met bijvoorbeeld Drenthe?

Welke wettelijke en/of beleidsmatige basis bestaat er voor het Rijk om verstedelijkingsafspraken te maken met medeoverheden?

Verstedelijkingsafspraken worden gemaakt sinds 1995 (Vinex/Vinac en Woningbouwafspraken). Het belangrijkste doel is de doorwerking van het Rijksverstedelijkingsbeleid, zoals neergelegd in Ruimtelijke nota's, op regionaal niveau te waarborgen. In de brief Verstedelijkingsbeleid tot 2020 (31 200 XVIII) is de aanleiding en de aanpak om te komen tot verstedelijkingsafspraken 2010–2020 geschetst.

Waarom hebben provincies conform de adviezen van de commissie Lodders hierin niet het voortouw?

De Minister voor WWI bevordert de beschikbaarheid van voldoende goede en betaalbare woningen op de juiste plekken. De verstedelijkingsafspraken vormen voor de minister voor WWI een belangrijk instrument om hier, in een breder, operationeel kader (MIRT) en in overleg met provincies, invulling aan te geven.

Waarin schuilt het nationale belang van verstedelijkingsafspraken met bijvoorbeeld Drenthe?

Het nationale belang van verstedelijkingsafspraken met bijvoorbeeld Drenthe schuilt met name in een met de provincie gedeelde signalering van (dreigende) kwantitatieve en/of kwalitatieve tekorten of overschotten op het gebied van met name de woningbouw. Dit maakt het mogelijk hierop in te spelen bij de afstemming van rijks- en regionale investeringen

in de gebouwde omgeving (infrastructuur, bouw, water, groen) in het kader van het MIRT.

51

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van de motie Van Heugten inzake een ruimtelijke investeringsstrategie (31 200 XI, nr. 60)?

Het demissionaire kabinet heeft besloten om die ruimtelijke investeringsstrategie verder uit te werken in het kader van het MIRT. Het is aan het nieuwe kabinet om te bepalen of die investeringsstrategie apart wordt opgesteld of onderdeel blijft uitmaken van de verdere verbreding van het MIRT-proces. In dat kader heeft het demissionaire kabinet besloten om het MIRT-projectenboek 2011 te zien als ruimtelijke investeringsagenda van het rijk. Dit omdat binnen het MIRT de gebiedsagenda's als die agenderende en strategische functie hebben waar in de motie op wordt gedoeld.

52

Wat is de stand van zaken omtrent de verstedelijkingsafspraken 2010–2020?

In de bestuurlijke MIRT-overleggen in november 2009 zijn met alle regio's intentie-afspraken gemaakt m.b.t. de kwantitatieve en – in de meeste gevallen ook – kwalitatieve woningbouwprogrammering voor de periode 2010–2020. De ontbrekende afspraken worden binnenkort gemaakt. Thans wordt bezien welke conjuncture en structurele consequenties de economische crisis heeft voor (het realiteitsgehalte van) deze intentie-afspraken. In dat kader wordt ook samen met de regio's onderzocht of, en zo ja, in hoeverre en in welke zin onorthodoxe maatregelen (o.a. aanpassing van wet- en regelgeving) soulaas kunnen bieden voor het wegvallen van rijksbudgetten.

53

Waarom wordt Zeeuws-Vlaanderen niet genoemd in het rijtje van krimpgebieden

De tekst in de ontwerp-begroting spreekt van «en in het bijzonder Parkstad en Eemsdelta», omdat in deze gebieden de mate van huishoudensdaling het grootst is. Dit laat onverlet dat ook Zeeuws-Vlaanderen en dan met name in de gemeente Sluis ook sprake is van huishoudensdaling, zij het in mindere mate. Daarmee behoort Zeeuw-Vlaanderen evenals Groningen en Limburg tot de krimpgebieden van ons land.

54

Hoe staat het met de resultaten van het expertteam eigenbouw? Klopt het dat er tevens een stimulering is via het Provinciefonds? Waarom loopt dit via het Provinciefonds?

Het Expertteam Eigenbouw is in juni 2010 van start gegaan onder aanvoering van de ambassadeur particulier opdrachtgeverschap R. Bleker. Er zijn contacten met diverse gemeenten over concrete woningbouwlocaties. Het Expertteam gaat een aantal van deze gemeenten helpen bij het opzetten van eigenbouwprojecten. Ik zal u hierover nader informeren in december 2010, zoals is toegezegd door mijn ambtsvoorganger. In 2008 is er door VROM inderdaad een budget van € 8 miljoen gestort in het Provinciefonds met als specifiek doel het bevorderen van Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO). Dit ter uitvoering van een motie van het Kamerlid Depla (PvdA) over CPO in 2006. Alle provincies hebben inmiddels subsidieverordeningen vastgesteld om dit budget toe te kennen

aan burgerinitiatieven voor CPO-projecten. Een aantal provincies heeft het rijksbudget uit eigen middelen substantieel aangevuld. Het Rijk heeft gekozen voor stimulering via de provincies omdat een aantal provincies al eigen stimuleringsregelingen had opgesteld en omdat provincies met alle gemeenten contact hebben.

55

Welke expertteams ten behoeve van medeoverheden heeft de regering ingesteld? Zouden die niet beter onder te brengen zijn bij een kenniscentrum, zoals NICIS Institute of de Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting?

Er zijn geen andere expertteams dan het Expertteam Eigenbouw actief op het domein wonen/stedenbeleid.

Bij de WWI-begrotingsbehandeling (onderdeel wonen/wijken) op 28 oktober 2009 heeft uw Kamer de minister voor WWI gevraagd om een team van ervaringsdeskundigen in te stellen om gemeenten te helpen met het implementeren van particulier opdrachtgeverschap.

Dit Expertteam Eigenbouw is inmiddels geïnstalleerd door VROM/WWI in nauwe samenwerking met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Idee er achter is «voor en door» gemeenten. Het team bestaat daarom voornamelijk uit gemeenteambtenaren en deskundigen uit de (bouw)praktijk. Zij richten zich op het concreet in gang zetten van woningbouwprojecten door gemeenten daarbij «hands on» te ondersteunen. Van de (praktijk)kennis van instituten als NICIS of SEV wordt dankbaar gebruik gemaakt.

56

Op welke wijze worden de prestaties van de bij de verstedelijking betrokken partijen gemonitord? Welke maatregelen worden er genomen bij onvoldoende productie?

Op welke wijze worden de prestaties van de bij de verstedelijking betrokken partijen gemonitord?

De woningproductie wordt periodiek gemonitord op basis van het aantal door de gemeenten gereed gemelde woningen. De (voortgang) van de overige afspraken wordt besproken in de halfjaarlijkse bestuurlijke overleggen MIRT.

Welke maatregelen worden er genomen bij onvoldoende productie?

De verstedelijkingsafspraken hebben, gezien de huidige financieel-economische situatie, het karakter van intentie-afspraken. Zowel onvoldoende als teveel productie zijn aanleiding om regionale en lokale, in het kader van de MIRToverleggen (2 keer per jaar), partijen aan te spreken op (het realiteitsgehalte van) ambities, opgaven en realisaties in het kader van de MIRT cyclus.

57

Hoeveel procent van het woningcorporatiebezit beschikt reeds over een energielabel?

In de energielabeldatabase van het Agentschap NL wordt niet vastgelegd of de woningen waarvoor een energielabel is verstrekt in eigendom zijn van woningcorporaties.

Uit het rapport van de Nederlands Bureau Waardepaling Onroerende Zaken (NBWO, begin 2010), een onderzoek uitgevoerd in opdracht van Agentschap NL, blijkt dat in de periode januari 2008 tot en met 2009 ten minste 47% van de huurwoningen een energielabel heeft; dit betreft zowel sociale als particuliere huur. Er zijn totaal in Nederland 3 miljoen huurwoningen, waarvan 75% sociale huur en 25% particuliere huur.

Hoe verhoudt het feit dat er bij de bouwaanvraag een berekening van materiaalgebonden milieuprestaties moet komen zich tot het verminderen van de administratieve lasten? Wordt dit punt bij de evaluatie meegenomen? Zo nee, waarom niet?

De verplichting tot het aanleveren van de bedoelde berekening is opgenomen in het concept van het nieuwe Bouwbesluit. Hierbij is aansluiting gezocht bij de al bij een deel van de bouwende partijen bestaande praktijk en het daarbij gehanteerde instrumentarium. De effecten van dat Bouwbesluit op de administratieve lasten, waaronder de effecten van bedoelde verplichting, worden momenteel in beeld gebracht. Mede op basis daarvan zal worden bezien of invoering van die verplichting wenselijk is. Vooruitlopend daarop kan worden opgemerkt dat het nieuwe Bouwbesluit per saldo een gunstig effect op de lastendruk zal hebben. Dit sluit niet uit dat op specifieke onderdelen sprake zou kunnen zijn van een (beperkte) lastenverzwaring. Dat kan het geval zijn wanneer invoering van een nieuwe verplichting gerechtvaardigd wordt door de baten daarvan. Bij de evaluatie van het Bouwbesluit in 2014 zal de praktijkervaring met nieuwe verplichtingen in beeld worden gebracht.

- a. *Welke activiteiten worden behoudens onderzoek in 2011 concreet verricht ten aanzien van brandpreventie en welke bedragen zijn hiervoor opgenomen in de begroting?*
 - b. *Waarom worden concrete doelstellingen aan het beperken van de gevolgen van brand pas in 2012 gesteld?*
- a. Zoals aangegeven in de begroting worden in 2011 ten aanzien van brandpreventie ondermeer de volgende concrete activiteiten verricht om het bewustzijn van risico's van brand onder gebouw eigenaren, de bouwsector en burgers te vergroten:
- Stimuleren van de aanwezigheid van werkende rookmelders in woningen als indicator voor het veiligheidsbewustzijn; over de aanpak hiervan heeft de minister voor WWI Uw Kamer op 19 maart 2010 geïnformeerd (Kamerstukken 2009–2010, 28 325 nr. 212), begin 2011 zal over de voortgang hiervan worden gerapporteerd;
 - Brandveiligheid in het onderwijs een plaats te geven. Het in 2010 door WWI en BZK opgezette lectoraat brandveiligheid moet leiden tot de aanwezigheid van het onderwerp brandveiligheid bij alle HBO-opleidingen bouw en facilitair management in 2013. Dit lectoraat dat eenmalig is meegefinancierd door BZK en WWI wordt in 2011 verder uitgevoerd.
 - Het ontwikkelen van een risicobenadering. Zie ook het antwoord op vraag 60.
 - Verder zal met partijen in het brandveiligheidsveld worden samengewerkt op tal van activiteiten, zoals brandveilig leven (met de brandweer) en brandonderzoek.
- De bedragen die voor de genoemde activiteiten zijn opgenomen in de begroting zijn beperkt en uitsluitend bedoeld voor onderzoeks- en communicatiedoeleinden.
- b. Het maken van concrete doelstellingen op het terrein van brandveiligheid (doelkwantificering) is een ingewikkeld proces waarbij veel instanties betrokken moeten worden, hetgeen de nodig tijd vergt. Naar verwachting zal de verantwoordelijke bewindspersoon Uw Kamer in de loop van 2011 kunnen informeren over het proces en de de aanpak.

Op welke wijze is de regering van plan een risicobenadering in de regelgeving te introduceren en wat is de reden dat dit pas over vijf tot acht jaar gebeurt?

Risicogerichte regelgeving houdt rekening met de kans op brand, de wijze waarop een brand zich ontwikkelt en het effect van maatregelen om (de gevolgen van) een brand binnen de perken te houden. Om dit op een adequate wijze in een rekenmethode en regelgeving op te nemen is kennis nodig van het effect van preventieve maatregelen op de kans op brand, het effect van repressieve maatregelen op de ontwikkeling van brand en van het (vlucht)gedrag van mensen. Alhoewel er de afgelopen jaar veel nationaal en internationaal onderzoek gedaan is naar deze onderwerpen ontbreekt de kennis om nu al een sluitende stelsel voor te schrijven. De in de begroting genoemde 5–8 jaar is een inschatting van de tijd benodigd om ook over de andere onderwerpen voldoende kennis op te bouwen.

Het is niet zo dat pas na 5–8 jaar de resultaten bruikbaar zijn. Daar waar eerder al informatie beschikbaar is zal dit worden meegenomen in regelgeving, normen en handreikingen.

61

Hoeveel gebruik wordt er gemaakt van het energiebesparingskrediet? Is het kapitaal slechts toereikend tot aan 2011, of is er een andere reden voor het aflopen van deze kredietfaciliteit?

Op 1 juli 2009 is een garantstelling van rijkswege geïntroduceerd voor energiebesparingskredieten die banken aan particuliere woningeigenaren verstrekken voor het treffen van bepaalde energiebesparende voorzieningen. De garantstelling maakt deel uit van een breder pakket aan maatregelen om burgers te stimuleren tot energie besparen. Het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) voert in opdracht van het Rijk de garantie uit.

Voor de garantie is in totaal € 35 miljoen op de WWI-begroting gereserveerd. Hiermee kan in totaal voor ruim € 300 miljoen aan laagrentende leningen aan particulieren worden verstrekt. Op dit moment is er slechts een beperkt aantal aanbieders van energiebesparingskredieten en ook het aantal verstrekte leningen is gering.

De mogelijkheid om gebruik te maken van de garantstelling voor nieuwe energiebesparingskredieten loopt tot 1 juli 2011, waarna zal worden geëvalueerd hoeveel geld daadwerkelijk in de jaren erna gereserveerd moet blijven (leningen kunnen immers tot 2027 doorlopen).

62

Welk effect kan worden verwacht van een revolving fund voor energiebesparing met een initiële storting van 360 miljoen euro als garantiëkapitaal? Hoe zou dit zich verhouden tot een energiebesparingskrediet? Is een parallel te trekken met het Nationaal Restauratie Fonds voor Monumenten?

Een revolverend fonds is een fonds dat intertemporeel geen geld kost. Door aflossing en eventueel rentebetaling komt het uitgeleende geld weer terug in het revolverend fonds en is weer beschikbaar voor nieuwe leningen. Het fonds heeft dus een revolverend karakter als de renteopbrengsten gelijk of hoger zijn dan de schade. Het Nationaal Restauratie Fonds voor Monumenten beheert o.a. een dergelijk revolverend fonds. Een revolverend fonds met daarin deels overheidsmiddelen heeft als nadeel dat de middelen tot in lengte van jaren aan de integrale financiële afweging worden onttrokken. Daar staat tegenover dat voor de mogelijke gebruikers duidelijk is dat er middelen voor de langere termijn beschikbaar zijn. Het energiebesparingskrediet in de huidige vorm kent

niet het karakter van een revolverend fonds; het betreft een tijdelijke voorziening waarbij het mogelijk is om een laagrentende lening bij banken te kunnen krijgen ten gunste van het treffen van bepaalde energiebesparende voorzieningen. De bijdrage van de overheid in het kader van het energiebesparingskrediet is juist bedoeld om eventuele schadegevallen te dekken.

Het effect van een revolverend fonds is vooraf lastig te berekenen omdat niet vooraf te zeggen valt hoeveel gebruik er gemaakt zal worden van een dergelijk fonds. Overigens blijkt uit de beantwoording van vraag 61 dat het aantal door banken verstrekte energiebesparingskredieten laag is.

63

Ziet de regering mogelijkheden voor een verdergaande variant waarbij banken, bouwers/installateurs en enkele pensioenfondsen het garanti kapitaal beleggen in een privaatrechtelijk georganiseerd construct van onder meer genoemde partijen, waarbij deze in een zakelijke omgeving naast het rijksgaranti kapitaal op de kapitaalmarkt verder kapitaal kunnen ophalen, om met zo'n eigen vermogen energiebesparing commercieel te runnen, in aansluiting op de bestaande bouw- en bankierspraktijk?

Momenteel worden de mogelijkheden tot een samenwerkingsverband tussen marktpartijen onderzocht. In relatie hiermee worden ook opties verkend om in de bestaande bouw middels een grootschalige markt-aanpak energiebesparing te realiseren. De overheid speelt hierbij een faciliterende rol. De praktische uitvoerbaarheid van zo'n verregaande variant is van veel factoren afhankelijk en moeilijk vooraf te duiden. Zo zal een dergelijke constructie duidelijke afspraken vergen met de verschillende deelnemende marktpartijen over de risico/rendementsverdeling. De marktpartijen zullen daarbij een eigen afweging maken over het vereiste rendement en de risico's die men wil dragen.

64

Kunt u inzichtelijk maken wat de stand van zaken is van het convenant «Meer met Minder»? Welke doelstellingen zullen worden behaald en welke niet? Welke actie gaat u ondernemen om deze doelstellingen als nog te behalen?

De doelstellingen voor 2008 (10 000 verbeterde woningen) en 2009 (70 000 verbeterde woningen) zijn gerealiseerd, die voor 2010 (210 000 verbeterde woningen) en 2011 (210 000 verbeterde woningen) staan onder druk als gevolg van de economische crisis. Met het oog op de doelrealisatie heb ik een subsidieregeling voor het maatwerkadvies geïntroduceerd; na een aanlooperperiode blijkt deze succesvol te zijn. Met het pakket crisismaatregelen voor de woningmarkt heb ik enkele tijdelijke maatregelen geïntroduceerd die ook moeten bijdragen aan de uitvoering van Meer Met Minder, zoals de uitbreiding van Energie InvesteringsAftrek (EIA) voor de woningcorporaties, een subsidieregeling voor isolatieglas en, tezamen met de minister van Financiën, het lage BTW-tarief voor isolatiemaatregelen. De subsidieregelingen worden op dit moment geëvalueerd in het kader van het evaluatieonderzoek van het hele pakket crisismaatregelen. Medio 2010 heb ik de Meer Met Minder premiereregeling omgezet in een Rijkspremiereregeling Meer Met Minder en uitgebreid met € 15 miljoen. Deze regeling honoreert gerealiseerde energiebesparingsmaatregelen met een premie waarvan de hoogte afhankelijk is van het aantal gerealiseerde energielabelstappen.

65

Ligt de uitvoering van het convenant «Meer met Minder» in termen van aantallen aangepakte woningen en gerealiseerde emissiereductie op schema? Zo nee, wat wordt daaraan gedaan?

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik naar het antwoord op begrotingsvraag 64.

66

Wat is de stand van zaken in de dertien excellente gebieden in verband met de crisis in de bouw? Worden de doelen van een 25% scherpere Energieprestatiecoëfficiënt inmiddels gehaald?

De minister voor Wonen, Wijken en Integratie heeft op 28 april 2010 nieuwbouwlocaties aangewezen als excellente gebied. Een van de eisen die zijn gesteld is dat in 2010 of in 2011 met de bouwwerkzaamheden moet worden gestart. Momenteel bevinden de excellente gebieden zich in verschillende stadia van ontwikkeling. In drie nieuwbouwlocaties is gestart met de bouw. Geen enkel nieuwbouwproject is zo ver gevorderd met de bouw dat er informatie beschikbaar is over het wel of niet behalen van een scherpere Energieprestatiecoëfficiënt dan wettelijk verplicht.

67

Hoeveel mensen staan er op een wachtlijst in de vier grote steden voor een sociale huurwoning?

In de 4 grote steden wordt voor de toewijzing van vrijkomende huurwoningen gewerkt met bemiddelingsystemen (z.g. woningaanbodsystemen) waarin elke woningzoekende in de regio zich kan inschrijven. In deze systemen is het totale woningaanbod van de aangesloten woningcorporaties opgenomen.

Voor de regio Amsterdam en Utrecht staat het woningaanbod op de internetsite Woningnet. Voor de regio Rotterdam op de site Woonnet Rijnmond en voor de regio Den Haag op de site Woonnet Haaglanden. In totaal hebben zich, op deze sites, vele honderdduizenden mensen ingeschreven voor een (andere) woning. Veel woningzoekenden schrijven zich jaren van tevoren in om later meer kans te maken op een (andere) woning.

Een langere inschrijvingsduur verhoogt de kans op het verkrijgen van een woning.

Zo blijkt uit het Jaarboek 2009 van de Amsterdamse Federatie van Woning-Corporaties (AFWC) dat in 2008 in de regio Amsterdam een woning gemiddeld genomen ca. 7 maal moest worden aangeboden alvorens deze woning werd geaccepteerd door een woningzoekende. Voor sommige wijken loopt deze weigeringindicator op naar 8 tot 9.

68

Is het huidige huurprijsbeleid dat de inflatie volgt voldoende om de investeringen in de sociale woningbouw op de korte en middellange termijn door woningcorporaties te garanderen?

De jaarlijkse huurstijging voor zittende huurders is vanwege kabinetsbeleid weliswaar beperkt tot de inflatie, maar woningcorporaties kunnen bij huurdersmutatie de huren «harmoniseren», dat wil zeggen binnen de grenzen van het woningwaarderingstelsel optrekken tot een hoger niveau. Als gevolg hiervan ligt de gemiddelde huurstijging per bestaande corporatiewoning ongeveer 0,5% boven de inflatie.

Op korte termijn hoeft het inflatievolgend huurbeleid geen belemmering te zijn voor het op peil houden van de investeringen van corporaties. Op langere termijn zal de houdbaarheid van het inflatievolgend huurbeleid afhankelijk zijn van de ontwikkeling van exploitatielasten en bouwkosten.

69

Kan de regering uiteenzetten hoe de huurmarkt voor middeninkomens (33 000–50 000 euro) zich ontwikkelt? Kan de regering daarbij de regionale verschillen uiteenzetten?

Zoals in mijn brief van 31 augustus 2010 (kenmerk ABC 2010022573) is aangegeven blijkt uit onderzoek van ABF dat de woningmarktpositie (zowel in termen van slaagkansen als in termen van huurquote) van huishoudens met een inkomen van meer dan € 33 000 relatief goed is in vergelijking met die van huishoudens met een inkomen onder € 33 000. Uit de constatering van ABF dat er in meer gespannen regionale woningmarktgebieden nauwelijks meer sociale huurwoningen worden toegevoegd aan huishoudens met een inkomen boven de € 33 000 mag bovendien worden afgeleid dat de relatieve afhankelijkheid van deze inkomensgroep van de sociale huursector in gespannen woningmarktgebieden niet veel groter is dan in andere woningmarktgebieden. Tevens wordt in het ABF-onderzoek, als effect van de 90%-regel, gewezen op een mogelijke verschuiving van woningzoekende huishoudens met een inkomen tot € 33 000 van de particuliere huursector naar de corporatiesector, waardoor er in de particuliere huursector wat meer ruimte zou kunnen ontstaan voor woningzoekende huishoudens met een inkomen boven de € 33 000. Ook beveelt ABF aan dat er extra woning aanbod wordt gecreëerd voor de huishoudens met een inkomen boven € 33 000. Dat kan onder meer plaatsvinden door extra nieuwbouwinspanningen maar ook door liberalisering van een deel van de sociale huurwoningenvoorraad, waarvan ruwweg 30% qua WWS-puntenaantal potentieel kan worden geliberaliseerd.

70

De middeninkomens hebben het geringste profijt van overheidsuitgaven in de woningmarkt (SCP/2010). Heeft u in deze begroting getracht hier verandering in aan te brengen

Zoals bij de vorige vraag is aangegeven zijn de huurquotes van huishoudens met een middeninkomen lager en de slaagkansen op de woningmarkt beter dan die van huishoudens met een lager inkomen. Ik zie derhalve geen goede reden om de middeninkomens in de begroting additioneel te ondersteunen ten behoeve van hun positie op de woningmarkt.

71

Hoeveel verwacht u de komende jaren terug te ontvangen aan teveel uitgekeerde huurtoeslagen? In hoeverre dekt dit de tekorten voor de uitkering van huurtoeslagen?

De in tabel 3.1. van de begroting WWI opgenomen ontvangsten betreffen volledig de verwachte ontvangsten huurtoeslag/huursubsidie. De verwachte ontvangsten lopen op van € 377 miljoen in 2011 tot € 425 miljoen in 2015. Deze bedragen liggen hoger dan in eerdere ramingen verwacht. De tweede tabel op pagina 79 van de begroting van WWI laat zien dat in 2011 de ontvangsten € 24,1 miljoen hoger liggen dan in de vorige begroting nog werd verwacht, en in 2014 € 55,3 miljoen. Dit is evenwel slechts een gedeeltelijke compensatie voor de overschrijdingen in de uitgaven, die (zoals gemeld in de eerste suppletore begroting 2010) in 2011 € 57,8 miljoen bedragen oplopend naar € 200,1 miljoen in 2015.

72

De uitgaven voor de huurtoeslag liggen hoger dan verwacht door hogere voorlopige uitkeringen van de belastingdienst. Dit leidt de eerste jaren tot tekorten, maar in latere jaren tot hogere ontvangsten. Kan een overzicht

worden gegeven tot wanneer deze kosten hoger liggen en wanneer de oploop in inkomsten te verwachten is?

Zoals uit het antwoord op vraag 71 blijkt is al vanaf 2011 sprake van een oploop in inkomsten. In de ten behoeve van de begroting 2011 beschouwde periode (namelijk tot en met 2015) is deze oploop niet voldoende om de gesignaleerde overschrijdingen in de uitgaven te compenseren. Voor latere jaren zijn geen eerdere ramingen gemaakt, zodat geen uitspraak kan worden gedaan over de mate waarin voor latere jaren sprake zou zijn van over- of onderschrijdingen, al dan niet gecompenseerd door hogere ontvangsten.

73

Welke effecten hebben de per saldo hogere uitgaven aan huurtoeslag op de hoogte en doelgroep van de huurtoeslag?

Naar de huidige inzichten worden de hogere uitgaven vooral veroorzaakt door te hoge voorlopige toekenningen. Aangezien deze voorlopige toekenningen bij definitief toekennen worden gecorrigeerd, hebben deze hogere uitgaven op zichzelf geen gevolgen voor het aantal huurtoeslagontvangers en de hoogte van de gemiddelde bijdrage. Zekerheid hierover bestaat overigens pas als het definitief toekennen over het toeslagjaar is afgerond.

De in de begroting voorgestelde bezuiniging op de huurtoeslag heeft uiteraard wel gevolgen voor de hoogte van de huurtoeslag voor de individuele huurder; zie hiervoor het antwoord op vraag 74.

74

Hoe hoog wordt de extra eigen bijdrage in de huurtoeslag in 2011, 2012, 2013, 2014 en 2015?

Zie voor de jaren 2011 en 2012 vraag 21. Zoals aangegeven is de vormgeving van bezuiniging nog niet bekend, maar gegeven het gemiddelde aantal huurtoeslagontvangers (1,1 miljoen) zal (rekenkundig) het gemiddelde negatieve effect op de huurtoeslag voor huurtoeslagontvangers in 2013 ongeveer € 7,50 per maand bedragen, in 2014 ongeveer € 10,50 per maand en in 2015 ongeveer € 13 per maand.

75

Kan de regering een toelichting geven op het budgettaire beeld en de oploop van het huurtoeslagbudget met betrekking tot de toekomstige ontwikkeling van de huurtoeslag? Waaruit blijkt dat deze lasten zullen oplopen?

Zoals in de Begroting 2011 is gemeld wordt de oploop primair veroorzaakt, doordat in grotere mate dan eerder geraamd de voorlopige toekenningen door de Belastingdienst hoger liggen dan de definitieve toekenningen. De oorzaak hiervan ligt voor een groot deel in het feit dat toeslagontvangers hun inkomen niet juist inschatten of wijzigingen niet (tijdig) doorgeven aan de Belastingdienst. Dit leidt in de eerste jaren tot tekorten, maar in latere jaren tot hogere ontvangsten.

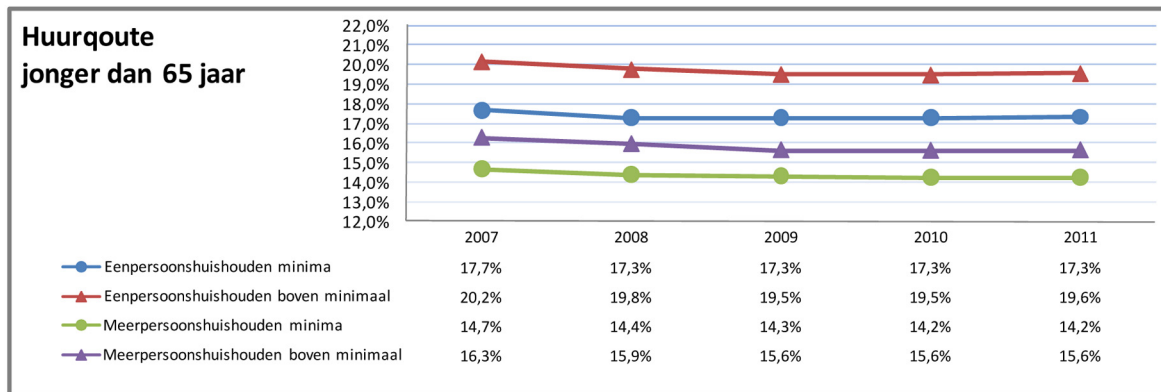
Deze ontvangsten komen echter vertraagd binnen. Ten opzichte van eerder geraamd blijkt het inningstempo lager te liggen. Hierdoor komt met name de eerste jaren minder binnen dan geraamd.

76

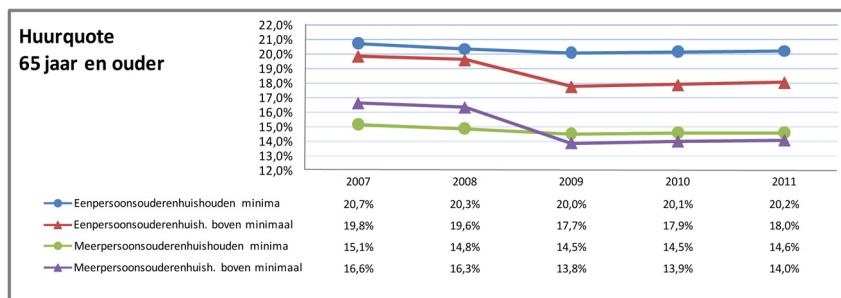
Kan de regering de juiste cijfers geven onder grafiek 2 aangezien daar nu dezelfde cijfers staan als onder grafiek 1?

Voor de volledigheid zijn als bijlage bij deze antwoorden de twee grafieken met de juiste cijfers opgenomen.

Grafiek 1. Huurquote jonger dan 65 jaar

Grafiek 2. Huurquote 65 jaar en ouder

77

Wat is de te verwachten huurquote in de jaren 2010 tot en met 2012?

De bij het antwoord op vraag 75 gevoegde grafieken en tabellen geven inzicht in de ontwikkeling van de huurquote tot en met 2011. Voor het jaar 2012 is het nog niet mogelijk een huurquote te presenteren omdat veel bepalende factoren hiervoor nog niet bekend zijn.

78

Kunt u uiteenzetten waarom de aangenomen motie Sap/Weekers (32 395, nr. 10) aangaande de startersregeling niet wordt uitgevoerd?

Voor de reactie van het kabinet op de motie Sap/Weekers wijs ik op passages in de Miljoenennota 2011 (32 500, nr. 1, pagina 53), mijn brief van 24 september (32 395, nr.15) en het antwoord van de minister van Financiën op vragen die naar aanleiding van de Miljoenennota zijn gesteld (32 500, nr. 5, vraag 40/41).

Met de in de motie voorgestelde intensivering zou de rijksbijdrage aan de startersleningen die gemeenten verstrekken slechts korte tijd kunnen worden verleend. Dit zou vanuit bestuurlijk oogpunt onzorgvuldig zijn. Bovendien is de voorgestelde dekking van de motie niet adequaat omdat er geen sprake is van een dergelijke onderuitputting op het budget van innovatiesubsidies. Het budget voor de innovatiesubsidies is derhalve niet verlaagd.

79

De algemene doelstelling is de integratie van niet-westerse migranten in de Nederlandse samenleving in economisch, sociaal en cultureel opzicht. Kan de regering uiteenzetten in hoeverre deze doelstelling wordt bereikt, onderscheiden naar economische, sociale en culturele integratie?

Zoals vermeld op p. 56 van de WWI begroting 2011, wordt de mate waarin de algemene doelstellingen van het integratiebeleid wordt gerealiseerd, afgemeten aan de ontwikkeling op een drietal kernindicatoren: netto arbeidsparticipatie, aandeel personen met een startkwalificatie, aandeel verdachten van een misdrijf. Deze indicatoren geven niet meer dan een trend weer. Voor alle indicatoren geldt dat er grote verschillen zijn tussen herkomstgroepen en tussen mannen en vrouwen. De mate waarin de algemene doelstellingen van het integratiebeleid wordt gerealiseerd is mede afhankelijk van een groot aantal externe factoren. Voor wat betreft de economische integratie is de arbeidsmarktdeelname van niet-westerse migranten en hun kinderen relevant. Voor alle niet-westerse groepen geldt dat deze is afgenomen in 2009. Deze daling in 2009 kan worden toegeschreven aan de economische crisis (zie antwoord vraag 81). Arbeidsmarktdeelname van Turkse en Marokkaanse Nederlanders ligt momenteel 10 tot 15 procent lager dan de arbeidsmarktdeelname van Surinaamse en Antilliaanse Nederlanders. Voor de doelstelling van sociale integratie wordt gekeken naar onderwijs. Een goede opleiding geeft immers betere kansen in sociaaleconomisch opzicht. Om deze ontwikkeling inzichtelijk te maken wordt gekeken naar het aandeel van niet-schoolgaande bevolking dat beschikt over een startkwalificatie. Een positieve ontwikkeling is de gestage toename van het aandeel niet-westerse migranten dat beschikt over een startkwalificatie. Ook hier zijn grote verschillen tussen en binnen groepen waar te nemen. Zo hebben meisjes van niet-westerse herkomst zich de afgelopen jaren relatief het sterkst verbeterd. Zij beschikken nu vaker over een startkwalificatie dan autochtone jongens. De algemene doelstelling van culturele integratie wordt afgemeten aan het aandeel verdachten van criminaliteit. Dit aandeel is iets afgenomen ten opzichte van voorafgaande jaren. De verdachtenpercentages binnen de niet-westerse groepen lopen sterk uiteen. Zorgelijk is nog altijd de oververtegenwoordiging van Antilliaanse en Marokkaanse Nederlanders in het aandeel verdachten van criminaliteit. Ook zijn er grote verschillen tussen mannen en vrouwen. Mannen zijn vijf keer zo vaak verdacht als vrouwen (bron: CBS)

80

Wat zijn de onderliggende cijfers voor wat betreft de instroom en deelname van niet-westerse migranten in het hoger onderwijs, de arbeidsmarktdeelname, het beroepsniveau en het eigen woningbezit?

De instroom en deelname van niet-westerse migranten in het hoger onderwijs, de arbeidsmarktdeelname, het beroepsniveau en het eigen woningbezit wordt gekenmerkt door grote verschillen tussen herkomstgroepen, waardoor percentages op sommige terreinen aanmerkelijk uiteenlopen. In het antwoord wordt daarom onderscheid gemaakt tussen de vier grootste herkomstgroepen en de categorie overig-niet westers. Instroom en deelname in hoger onderwijs: op 24-jarige leeftijd is 52% van de autochtone jongeren gestart met een opleiding in het hoger onderwijs. De instroom van Turks-, Marokkaans- en Surinaams-Nederlandse jongeren blijft hierop achter (resp. 41%, 40% en 46%). De instroom van Antilliaans-Nederlandse jongeren in het hoger onderwijs ligt met 51% op een vergelijkbaar niveau als autochtone jongeren. De instroom en deelname van de categorie overig niet-westers ligt met 60% beduidend hoger (bron: Jaarrapport 2009).

Arbeidsmarktdeelname: Turkse Nederlanders 53,7%, Marokkaanse Nederlanders 50,3%, Surinaamse Nederlanders 62% Antilliaanse Nederlanders 57,3%, overig niet-westers 52,6%, autochtone Nederlanders 69,1% (cijfers over 2009, bron: CBS)

Beroepsniveau: Van de totale niet-westerse bevolking werkte in 2008 48% op een elementair niveau (Turkse Nederlanders 57%, Marokkaanse Nederlanders 54%, Surinaamse Nederlanders 38%, Antilliaanse Neder-

landers 38%, overig niet-westers 49%). Van de totale niet-westerse bevolking werkt 19% op een wetenschappelijk niveau (Turkse Nederlanders 14%, Marokkaanse Nederlanders 14%, Surinaamse Nederlanders 21%, Antilliaanse Nederlanders 26%, overig niet-westers 20%). Voor de autochtone bevolking liggen deze cijfers op respectievelijk 29% en 32% (bron: Jaarrapport 2009).

Eigen woningbezit: het eigen woning bezit verschilt sterk onder de diverse herkomstgroepen en ligt een stuk lager dan onder de autochtone Nederlandse bevolking: Turkse Nederlanders 26%, Marokkaanse Nederlanders 14%, Surinaamse Nederlanders 31%, Antilliaanse Nederlanders 20%, overig niet-westers 25%. Van de autochtone Nederlanders bezit 60% een eigen huis (bron: Jaarrapport Integratie 2009).

81

Hoe verklaart de regering het feit dat het verschil tussen de netto-arbeidsparticipatie van autochtonen (69,1%) en niet-westerse migranten (54,7%) groter is geworden ten opzichte van 2008?

In 2009 werden de gevolgen van de economische crisis duidelijk zichtbaar op de arbeidsmarkt met een toenemende werkloosheid en afnemende arbeidsmarktparticipatie. Allochtonen van niet-westerse afkomst zijn hierbij sterker geraakt dan autochtonen. Uit onderzoek blijkt dat groepen met een achterstand op de arbeidsmarkt, zoals niet-westerse allochtonen, de effecten van een verslechterende arbeidsmarkt als eerste voelen en van economisch herstel pas enigszins vertraagd profiteren (Beckers, Lautenbach en Linden, 2008). Allochtonen zijn veelal lager opgeleid, hebben vaker een flexibel arbeidscontract en werken meer in sectoren die conjunctuurgevoelig zijn. Overigens is over een langere periode (2005–2009) het verschil juist afgenomen.

82

Waardoor ontbreken de cijfers over het aantal autochtone verdachten en allochtone verdachten per 10 000 van de bevolking van 12 jaar en ouder in 2009? Wanneer worden deze bekend?

Definitieve jaargegevens over aantallen verdachten van criminaliteit worden pas na verloop van tijd bekend. Het gaat hier om gegevens uit het Herkenningsdienstsysteem (HKS) die door de Dienst Nationale Recherche Informatie (DNRI/KLPD) in het voorjaar worden verzameld. Deze worden gepubliceerd in de Criminaliteitskaart. Het CBS gebruikt deze verdachten-cijfers niet. Zij geeft er de voorkeur aan om uitsluitend definitieve gegevens te publiceren. De definitieve gegevens worden een jaar na de voorlopige cijfers verzameld en verwerkt. De genoemde cijfers in de WWI begroting 2011 over het jaar 2008 zijn nog voorlopig. De definitieve cijfers 2008 worden door het CBS gepubliceerd met het verschijnen van het Jaarrapport Integratie 2010 dat in november zal verschijnen. De cijfers over 2009 verschijnen een jaar later, in 2011.

83

Welke projecten in het kader van versterking van maatschappelijke emancipatie en vergroting van de sociale integratie, zullen naar waarschijnlijkheid geen subsidie meer ontvangen, rekening houdend met minder budget tussen 2010 en 2013?

Op dit moment kan hierover geen duidelijkheid worden gegeven. Het is aan het nieuwe kabinet om keuzes te maken over de omvang van het budget en de te maken keuzes in de verdeling daarvan.

84

Kan de regering per centrale taak voor inburgering het budgettaire beslag voor 2011 noemen?

Het budgettaire beslag per centrale taak bedraagt voor 2011 mln.

Exploitatie examenstelsel	18,2
Leningen- en vergoedingenstelsel	5,1
Inburgering in de opvang	4,0
Centrale taken oa. Monitoring, onderzoek, afbouw Deltaplan inburgering en keurmerk	11,6
Totaal	38,9

85

Waarom wordt de 3 miljoen euro die beschikbaar is voor de uitvoering van de Wet Inburgering in het buitenland exact besteed?

De 3 miljoen wordt besteed aan het onderhoud, de ontwikkeling en de exploitatie van het basisexamen inburgering in het buitenland. Ook onderzoeken, evaluaties en monitors worden uit dit budget bekostigd.

86

Welke gevolgen verwacht de regering voor het slagingspercentage van de Wet Inburgering buitenland, door de invoering van hogere taaleisen en de toets Geletterdheid en begrijpend lezen?

Wat betreft de taaltoets laat de verkenning van Triarii¹ zien dat bij de cesuur voor de Toets Gesproken Nederlands die sinds 15 maart 2008 geldig is, bijna 80% van de mensen reeds op niveau A1 mondelinge vaardigheden slaagt. Uit een recente analyse van de meest recente monitorgegevens van Significant², blijkt dat op basis van de huidige slagingspercentages, 74% zou slagen voor niveau A1 voor de Toets Gesproken Nederlands. Dit percentage is gebaseerd op gegevens van kandidaten die zich hebben voorbereid op niveau A1-min. Belangrijke noot hierbij is dat, vanwege het verhoogde niveau, kandidaten zich naar verwachting in de toekomst beter voorbereiden op het examen hetgeen een positief effect zal hebben op de slagingskans voor het examen. Omdat de toets Geletterdheid en begrijpend lezen een nieuwe toets betreft, is het lastig om definitieve uitspraken te doen over het te verwachten slagingspercentage. Het Triarii onderzoek laat zien dat de doelgroep analfabeten uit ongeveer 5 tot 10% bestaat. Deze doelgroep zal naar verwachting meer inspanning moeten verrichten om te kunnen slagen. Ook deze kandidaten dienen met de nodige inspanning en een beroep op de eigen verantwoordelijkheid een redelijke mogelijkheid te hebben om te slagen voor het basisexamen inburgering in het buitenland. De regering investeert derhalve, meer dan voorheen, in de zelfstudiemogelijkheden en breidt deze zodanig uit dat zij toegankelijk zijn voor de verschillende herkomstlanden en opleidingsniveaus. De regering verwacht hiermee dat het examen redelijk haalbaar is voor alle doelgroepen wanneer zij zich voldoende inspannen.

87

Wat zijn gemiddeld de kosten die een inburgeraar kwijt zal zijn aan een inburgeringscursus en inburgeringsexamen?

Uit het evaluatierapport inburgering in Nederland, dat recent aan de Tweede Kamer is toegezonden (bijlage bij kamerstuk 31 143 nr. 84) blijkt dat de gemiddelde kosten van een inburgeringscursus (inclusief examenkosten) circa € 4 400 bedragen. Dit betreft de kosten van de door gemeenten ingekochte voorzieningen (exclusief de uitvoeringskosten van

¹ Triarii, randvoorwaarden niveau A1 inburgeringsexamen buitenland, p. 4.

² Significant B.V., Monitor inburgeringsexamen buitenland, Barneveld: maart 2010, p.44.

de gemeenten). Hoewel niet helemaal vergelijkbaar met een situatie waarin inburgeraars zelf een cursus moeten inkopen, geeft dit bedrag wel een indicatie van de kosten die een inburgeraar zal moeten maken voor het volgen van een inburgeringscursus en het afleggen van het inburgeringsexamen.

88

Hoeveel banen zullen er verdwijnen als gevolg van de bezuiniging op de inburgering?

Daar is op dit moment geen zicht op. Naar verwachting heeft dat in 2011 nog geen effect

89

Wat zijn de bijkomende uitvoeringskosten wanneer de financiering van de inburgeringstrajecten wordt omgezet van een collectief naar individueel niveau?

Op voorhand valt moeilijk in te schatten wat de bijkomende uitvoeringskosten op individueel niveau zijn. Het antwoord op deze vraag hangt sterk af van de keuzen die een nieuw kabinet maakt ten aanzien van aanpassing van het inburgeringsstelsel.

90

Wat kost een sociaal leenstelsel voor de inburgeringskosten?

De kosten van een sociaal leenstelsel zijn mede afhankelijk van keuzes die nog door het nieuwe kabinet gemaakt moeten worden bij de concrete vormgeving van een dergelijk stelsel. Uitwerking van het stelsel moet immers op een aantal punten dus nog plaatsvinden, waaronder het vaststellen van draagkracht, een terugbetalingsregeling en invordering van verschuldigde bedragen.

In het algemeen kan wel worden gesteld dat de kosten van een sociaal leenstelsel voor het Rijk afhankelijk zijn van het percentage oninbare leningen (incassorisico), de omvang van de doelgroep die een beroep doet op de leenfaciliteit en de bedragen die worden geleend. Om deze kosten te dekken is vanaf 2013 € 10 mln gereserveerd op de Aanvullende Post bij het ministerie van Financiën.

91

Wat is het gevolg als een inburgeraar niet in staat is de inburgeringskosten te dragen?

Een inburgeraar die niet in staat is om zelf een inburgeringscursus te betalen zal een beroep kunnen doen op het leenstelsel.

92

In 2011 en 2012 wordt incidenteel respectievelijk 100 miljoen en 175 miljoen euro bezuinigd. Waarom zijn dit slechts incidentele bezuinigingen? Wat zijn de verwachte effecten op de doelstelling van de regering met betrekking tot inburgering?

De totale bezuinigingsreeks op inburgering bedraagt € 100 mln in 2011, € 175 mln in 2012, € 235 mln in 2013 en € 333 mln in 2014 en de jaren daarna.

Dit betekent dat er voor 2011, 2012 en 2013 nog respectievelijk € 300, € 200 en € 100 mln beschikbaar is voor gemeenten om een inburgeringsaanbod te doen.

Op het gebied van inburgering zijn in de begroting 2011 twee prestatie-indicatoren aangegeven: het aantal deelnemers dat voor het inburgerings-

examen is geslaagd (32 500 in 2011) en het slagingspercentage (65% in 2011). De verwachting is dat deze prestaties kunnen worden gerealiseerd.

93

Voor 2013 en 2014 lopen de bezuinigingen op inburgering op. Zijn dit ook slechts incidentele bezuinigingen?

Zie voor het antwoord op deze vraag de beantwoording van vraag 92.

94

Wat is het verwachte effect van de maatregelen van de regering op het aantal inburgeraars?

Dat heeft in ieder geval tot 2013 geen effect op het aantal verplichte inburgeraars, mogelijk is er wel een effect op het aantal vrijwillige inburgeraars.

95

Het kabinet kiest voor invulling van de motie Koolmees (32 395, nr. 8) voor bezuinigingen op inburgering. Om welke reden is er gekozen voor inburgering?

Het kabinet heeft hier om budgettaire redenen voor gekozen. Daarnaast is er de afgelopen jaren een inhaalslag in de inburgering geweest en is het aantal inburgeringsplichtigen dat nog een aanbod moet krijgen afgenomen. Inburgering bevindt zich, na de kwantitatieve en kwalitatieve impuls waarvoor het Deltaplan Inburgering was ingericht, in een nieuwe fase. Inburgeraars krijgen meer eigen verantwoordelijkheid.

96

Welke concrete beleidsmaatregelen worden naar verwachting geraakt door de incidentele ombuigingen van 275 miljoen euro voor 2011 en 2012 van de inburgeringsmiddelen?

De bijdragen die de minister voor WWI verstrekt aan het Participatiebudget en het Gemeentefonds zullen verlaagd worden. De gemeenten hebben de vrijheid om binnen de doelen van het Participatiebudget, namelijk re-integratie, educatie en inburgering, een keuze te maken welke prioriteiten zij willen stellen. Zie voor een verdere toelichting op de ombuigingen het antwoord op vraag 92.

97

Hoeveel vrijwillige inburgeraars in het algemeen en migrantenvrouwen in het bijzonder zullen naar schatting geen inburgeringstraject afleggen wanneer de kosten bij hen worden neergelegd?

In de periode 2007 tot en met september 2010 hebben gemeenten circa 29 000 voorzieningen aan vrijwillige inburgeraars aangeboden, waarvan circa 18 000 aan vrouwen. Het is op voorhand onduidelijk hoeveel vrijwillige inburgeraars een inburgeringstraject zullen afleggen wanneer de kosten bij hen worden neergelegd.

Voor de nog resterende maanden van 2010 en de komende twee jaar worden er nog inburgeringsmiddelen toegevoegd aan het Participatiebudget. Gemeenten zijn verplicht om asielgerechtigden en geestelijk bedienaren een inburgeringsaanbod te doen. Voor het overige is het aan de gemeente om te bepalen welke groepen inburgeraars een aanbod voor een inburgeringsvoorziening krijgen.

Waarom wordt het slagingspercentage van inburgeraars in 2010 lager geraamd (60%) dan het resultaat in 2009? (75%)?

De doelstellingen voor wat betreft het slagingspercentage zijn opgesteld in het Deltaplan inburgering. Het Deltaplan Inburgering heeft een looptijd van 2007–2011. Zoals blijkt uit de begroting 2011 worden de doelstellingen voor het slagen voor het inburgeringsexamen ruimschoots behaald. Dit is echter geen reden om de oorspronkelijke doelstelling bij te stellen.

Kan de regering een overzicht verstrekken van alle maatschappelijke organisaties die subsidies ontvangen voor de uitvoering van het integratiebeleid, met daarbij genoemd de subsidiebedragen?

Vanuit WWI zijn er op het beleidsterrein integratie 2 categorieën subsidies, namelijk:

a. Vaste subsidierelaties met FORUM, LOM (op grond van de Wet overleg Minderheden), VWN.

De subsidies zijn bedoeld om deze instanties in staat te stellen hun werk te doen. Er wordt subsidie verleend op basis van werkprogramma's. Afrekening vindt plaats op basis van verantwoording over prestaties.

b. Subsidies ter ondersteuning of uitvoering van het beleid. Hier bij gaat het om subsidiekaders ten behoeve van specifiek beleid. De organisaties die nodig zijn om dit uit te voeren worden uitgenodigd om een aanvraag in te dienen. Afrekening vindt plaats op basis van verantwoording van de prestaties. Het gaat bijvoorbeeld om de beleidskaders preventie eerge relateerd geweld, rechtstatelijke principes, antidiscriminatie en homoseksualiteit.

In 2009 waren er ook nog 2 subsidieregelingen waar iedereen een beroep op kon doen, namelijk de regeling Ruimte voor Contact en de regeling Initiatieven van derden. Deze 2 subsidieregelingen bestaan niet meer in 2010. Wel wordt is in 2010 tot en met september 2010 2,9 mln. betaald op verplichtingen uit voorgaande jaren.

Ad a Vaste subsidierelaties

Zoals ook in de begroting vermeld zijn de belangrijkste organisaties:

- FORUM (5,96 mln. toegekend in 2010 voor werkplan)
- LOM-organisaties: Op grond van hun taken in het kader van de Wet Overleg Minderhedenbeleid is hen in 2010 een bedrag van 3,4 mln toegekend.
- Vluchtelingenwerk Nederland (in 2010 circa 0,98 mln. toegekend voor werkplan).

Ad b. Subsidies ter ondersteuning of uitvoering van het beleid

De belangrijkste zijn:

Aan FORUM, radar en LOM-organisaties is in 2010 tot en met september 2010 in totaal 0,56 mln. betaald voor de preventie van eerge relateerd geweld;

Binnen het subsidiekader rechtstatelijke principes is aan LOM-organisaties en FORUM 1,76 mln. betaald;

Aan FORUM is tot en met september 2010 in verband met de gemeenschappelijke beleidsagenda 0,09 mln. betaald;

In verband met antidiscriminatie is in 2010 tot en met september 2010 aan het LBR en MDI 0,15 mln betaald.

Aan de LOM-organisaties en het COC is in 2010 tot en met september in totaal 0,13 mln betaald voor het bespreekbaar maken van homoseksualiteit in migrantenkringen.

In de bijlage is per beleidsonderwerp een lijst opgenomen van de overige subsidies die in 2010 tot en met september 2010 zijn toegekend en betaald voorzover het niet betreft gemeenten, inburgering en onderzoek.

Overzicht subsidies voor zover niet Ruimte voor Contact of de vaste subsidierelaties				
beleidsonderwerp	Naam maatschappelijke organisatie	Omschrijving subsidie	toegekend 2010	Betaald in 2010
4.2 Rechtstreekse principes	HUMANITAS DISTRICT ZUID	Theatervoorstelling Radicaal doe ff normaal	0	30.626
4.2 Rechtstreekse principes	MAROKKO MEDIA * STICHTING	subsidie mbt programma Tegengaan Polaris	0	17.880
4.2 Rechtstreekse principes	MEXIT	Subsidie tbv project K met Jou	0	61.499
Antidiscriminatie	NAT MON NED SLAVERNIJ/ERL *ST	Project "Tolerance-Online"	0	39.977
Antillianen & Arubanen	WELZUNDSBEV. ANTILLIANEN * STG	Secretariaat topa 2009	0	47.500
Antillianen & Arubanen	HART VOOR SAMENLEVING *VER	project 'M Bida, M Yu, M Responsabilidat'	27.226	27.226
Antillianen & Arubanen	JABERI	Subsidie Startbijeenkomst jan 2010	1.500	1.500
Bijzondere activiteiten maatschappelijke organisaties	OPPORTUNITY	Bijdrage Vergoeding Huisvestingskosten	0	119.850
Bijzondere activiteiten maatschappelijke organisaties	SARDES	Subsidie tbv Ambassadeursnetwerk Diversiteit	0	134.346
Bijzondere activiteiten maatschappelijke organisaties	JMNA *STG* (JOODS-MAROKKAANS		75.000	37.500
Gemeenschappelijke Integratie Agenda	SMV*STG	Joods-Marokkaans Netwerk Amsterdam	0	19.000
Gemeenschappelijke Integratie Agenda	ALLEATO * STG	Stichting SMV/P producties openbare orde	0	42.152
Gemeenschappelijke Integratie Agenda	ACB KENNISCENTRUM	Ontveendheid onder autochtone burgers	45.000	36.000
Jeugd	VERWELJ-JONKER INSTITUUT	Subsidie Go for Green Stg. Studententec	0	33.201
Onderwijs	CEG-GROEP * STG	Subsidie ontw kleding en verankering int	0	18.398
Overige integratie	FEDERATIE MILLI GORUS N-NE*STG	Subsidie maatschappelijke stage plus	0	856
Overige integratie	MIGRATION POLICY INSTITUTE	MilGorus. Weerbaarheid tegen Radicals	0	0
Overige integratie	MAROCNL*STG	Migration Policy Institute. Contribution	0	66.600
Overige integratie	MOLLUKS HISTORISCH MUSEUM*STG	Maroc.nl Digitaal Magazine Ahan.nl	0	1.000
Overige integratie	DSTS *STG	Molukse Historisch Museum, bijeenkomst	0	38.788
Overige integratie	MIGRATION POLICY INSTITUTE	Stimuleren duurzame ontmoetingen	0	10.000
Overige integratie	ERASMUS UNIVERSITEIT RDM/FSW	subsidie, MPI 2009, zaaknummer 911109113	15.754	12.600
Overige integratie	MIGRATION POLICY INSTITUTE	Subsidie Erasmus Universiteit Rotterdam	50.000	40.000
Preventie eegerelateerd geweld	KEZBAN * STG	Subsidie Transatlantic Council on Migration 2010	22.150	17.720
Preventie eegerelateerd geweld	OVERKOEFELENDE SHITSCHIE VER.	Subsidie tbv website Hallo Kezban	0	2.739
Preventie eegerelateerd geweld	ALBEDA COLLEGE	Overkoepelende Shitsche Vereniging OSV	0	26.384
Vrouw en	RADBOUT UNIVERSITEIT NIJMEGEN	Samenleven doe je met elkaar	0	8.449
Vrouw en	VREDE VAN UTRECHT	netwerk en opstartervaringen	0	43.582
Vrouw en	ZMW-FRUS*STG	Theatrale presentatie 'Junglefever'	80.000	64.000
Werkplangebonden activiteiten maatschappelijke organisaties	DE WAIJK IS VAN ONS ALLEM*STG	Subsidie stg. ZMW-prijs	0	304.000
totaal integratiesubsidies			316.630	1.303.372

100

Welk bedrag dragen gemeenten zelf bij aan de Gemeenschappelijke Integratie Agenda?

Het Rijk draagt zorg voor de kosten die zijn gemoeid met de totstandkoming en uitrol van de GIA. Gemeenten dragen hierin niet bij. Wel zetten ze eigen middelen in voor lokaal integratiebeleid, waarmee ze mede invulling geven aan de GIA.

101

Hoe verloopt de verantwoording van gemeenten over de inzet van beschikbaar gestelde veiligheids- en leefbaarheidsmiddelen?

Voor 2010 en 2011 zijn de leefbaarheidsmiddelen van WWI en de Van Montfransgelden van BZK samengevoegd tot een decentralisatie-uitkering in het Gemeentefonds. Deze middelen zijn beschikbaar gesteld aan 40 gemeenten: de G31, de Ortega-gemeenten en vier gemeenten met ernstige problematiek inzake Marokkaans-Nederlandse probleemjongeren (Zeist, Culemborg, Gouda en Veenendaal). Met deze inzet is focus gebracht op de aanpak van fysieke verloedering en sociale overlast. Als uitloeijsel van het Bestuursakkoord Rijk-gemeenten is met uw Kamer overeengekomen, dat in het nieuwe stedenbeleid de gemeenten ook voor deze aanpak meer beleidsvrijheid hebben (Uitwerking decentralisatie stedenbeleid 2010–2014; 31 757, nr. 7). WWI en BZK ondersteunen de uitvoering van de door de gemeenten zelf voorgestelde maatregelen (maatwerk) met het uitwisselen van kennis en ervaringen. De colleges van B&W leggen verantwoording af aan hun gemeenteraad over de besteding van de decentralisatie-uitkering en de behaalde resultaten.

102

Wat verstaat de regering onder «moeilijke doelgroepen»?

Onder moeilijke doelgroepen wordt in dit kader verstaan migrantenjongeren die problemen hebben en vaak ook veroorzaken, maar waarvan de ouders evenals de jongere zelf de weg naar de hulpverlening niet uit zichzelf vinden.

103

Kan de regering concreet uiteenzetten waaraan de € 6,1 miljoen voor Rechtstaat en pluriformiteit aan wordt uitgegeven?

De besteding van de middelen is mede afhankelijk van de keuzes die het nieuwe kabinet hierin zal maken. In ieder geval worden lopende activiteiten op de programma's Polarisatie & Radicalisering en Eergerelateerd geweld hieruit gefinancierd. Ook wordt in 2011 nog voor in totaal 1,6 mln betaald op verplichtingen uit voorgaande jaren op grond van de Regeling Ruimte voor Contact, die in 2009 is beëindigd.

104

Welke organisaties in het «discrimatieveld» ontvangen een bedrag uit de € 1,8 miljoen die beschikbaar is gesteld voor de aanpak rassendiscriminatie?

De besteding van de middelen is mede afhankelijk van de keuzes die het nieuwe kabinet hierin zal maken. Het Meldpunt Discriminatie Internet zal net als de voorgaande jaren een bedrag ontvangen voor de afhandeling van meldingen van discriminatie op het internet.

105

Wat is de hoogte van de eenmalige tegemoetkoming en de periodieke uitkering vanuit de Remigratiewet?

De hoogte van de eenmalige tegemoetkoming is gemiddeld € 2 109. De hoogte van de periodieke (maandelijkse) uitkering is gemiddeld € 504.

De hoogte van de eenmalige tegemoetkoming en de hoogte van de periodieke uitkering zijn afgestemd respectievelijk op de kosten om het bestemmingsland te bereiken en op de kosten van bestaan conform de levensstandaard in de bestemmingslanden. Deze verschillen per bestemmingsland. Vandaar dat hier de gemiddelden zijn vermeld.

106

Heeft de regering de voorgestelde wijzigingen met betrekking tot de Remigratiewet (brief 13 november 2009 (32 123 XVIII nr. 29)) losgelaten?

Nee, de voorbereiding van de benodigde wetgeving is ter hand genomen. Indiening is ook afhankelijk van besluitvorming van het nieuwe kabinet op dit dossier.

107

Waarom is in 2008 niet gemeten hoeveel gemeenten deelnemen aan de gemeenschappelijke beleidsagenda?

Het jaar 2008 was het eerste jaar dat gemeenten en rijk aan de slag zijn gegaan met GIA. Het was daarom niet zinvol in dat jaar een meting te doen. In de jaren daarna zijn steeds meer gemeenten gaan deelnemen en zijn dus ook metingen uitgevoerd.

108

Kan de regering de absolute cijfers verstrekken die ten grondslag liggen aan de percentages in tabel 4.5 en 4.6?

In tabel 4.5 zijn de absolute aantallen en de percentages weergegeven van Marokkaans Nederlandse jongeren in de 22 gemeenten van het samenwerkingsverband Aanpak Marokkaans Nederlandse risicjongeren¹.

In tabel 4.6 zijn de absolute aantallen en de percentages weergegeven van Antilliaans Nederlandse jongeren in de 22 gemeenten die samenwerken in de aanpak Antilliaans Nederlandse risicjongeren².

De cijfers in de begrotingstabel waren gebaseerd op voorlopige uitkomsten van de nulmeting van de monitor in 2010. Inmiddels zijn de definitieve cijfers beschikbaar (Tweede Kamer, 2010–2011 31 268 nr. 37). Dit leidt tot iets andere waarden. Aangevuld met de absolute waarden komen de tabellen er daarmee als volgt uit te zien: (zie tabel)

4.5. Marokkaans-Nederlandse risicjongeren

	Totale bevolking in leeftijdsgroep	Aantal met kenmerk	%	Totaal Marokkaans NL jongeren in leeftijdsgroep	Aantal met kenmerk	%	Oververtegenwoordiging
Schooluitval 12 t/m 22 jaar	266 792	12 312	4,6	270 255	1 593	5,8	27%
Werkloosheid 15 t/m 24 jaar	508 614	8 391	1,6	38 280	1 231	3,2	95%
Criminaliteit Verdachten 12 t/m 24 jaar	635 898	23 274	3,7	50 606	4 886	9,6	163%

4.6. Antilliaans-Nederlandse risicjongeren

	Totale Bevolking in leeftijdsgroep	Aantal met kenmerk	%	Totaal Antilliaans NL jongeren in leeftijdsgroep	Aantal met kenmerk	%	Oververtegenwoordiging
Schooluitval 12 t/m 22 jaar	288 491	13 267	4,6	9 294	718	7,7	68%
Werkloosheid 15 t/m 24 jaar	552 566	9 630	1,7	16 990	651	3,8	120%
Criminaliteit Verdachten 12 t/m 24 jaar	679 442	24 440	3,6	21 054	1 788	8,5	136%

109

- a. *Kunt u uiteenzetten hoeveel corporatiebestuurders nog niet voldoen aan de Balkenendenorm?*
- b. *Wat is de stand van zaken van de regeling voor de maximering van topinkomens in de corporatiesector? Wanneer gaat deze regeling in?*

- a. Ervan uitgaande dat met «de Balkenendenorm» het grensbedrag van de Wet openbaarmaking publiekgefinancierde topinkomens (Wopt) is bedoeld, is uw Kamer bij de (jaarlijkse) rapportage over de beloningsontwikkeling bij corporaties op 24 november 2009 (TK 2009–2010, 29 453, nr. 137) gemeld, dat in 2008 103 van de 800 actieve bestuurders een hogere beloning kregen dan de voor dat jaar geldende Wopt-grens van € 181 000. Het jaar daarvoor betrof het 115 van de 850 bestuurders bij een grensbedrag van € 169 000. Omdat de beloningsgegevens over het verslagjaar 2009 nog niet beschikbaar zijn, is nog niet bekend om hoeveel bestuurders het in 2009 ging. Uw Kamer wordt daarover nog voor het einde van het jaar geïnformeerd. Overigens is de Wopt-norm geen grens ter maximering van beloningen, maar betreft het de grens waarboven instellingen beloningen in hun jaarverslagen openbaar moeten maken en tevens moeten melden en verantwoorden aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

¹ Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Den Haag, Gouda, Eindhoven, Tilburg, Leiden, 's Hertogenbosch, Amersfoort, Roosendaal, Helmond, Nijmegen, Zeist, Veenendaal, Ede, Lelystad, Schiedam, Culemborg, Gorinchem, Oosterhout, Maassluis.

² Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Almere, Tilburg, Groningen, Dordrecht, Zoetermeer, Eindhoven, Breda, Nijmegen, Capelle a/d IJssel, Spijkenisse, Lelystad, Schiedam, Amersfoort, Zwolle, Vlaardingen, Den Helder, Leeuwarden, Vlissingen, Hellevoetsluis.

- b. Over het wetsvoorstel voor de normering van topinkomens bij publieke en semi-publieke instellingen, waaronder corporaties, is door de Raad van State inmiddels advies uitgebracht. In samenspraak met de overige departementen stelt het ministerie van BZK momenteel het Nader Rapport naar aanleiding daarvan op. Na bespreking in het nieuwe kabinet zal het wetsvoorstel aan uw Kamer worden aangeboden. De datum van inwerkingtreding van de wet en de daarmee samenhangende sectorale beloningsregelingen hangt uiteraard ook af van de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel.

110

Wordt er bij het lokaal handvest tussen huurdersorganisaties en verhuurders over sloop en renovatie ook een verband gelegd met artikel 220 lid 3 Boek 7 Burgerlijk Wetboek, dat inhoudt dat 70% van de huurders het eens moet zijn met sloop en renovatie? Hoe functioneert dit artikel in de praktijk?

In een lokaal handvest kunnen huurdersorganisaties en verhuurders afspraken vastleggen over ondermeer het te volgen proces rond sloop en renovatie. Deze afspraken vormen een aanvulling op de rechten van huurders en verhuurders bij sloop en renovatie uit het Burgerlijk Wetboek.

In 2008 is in opdracht van het ministerie door Cebeon onderzoek verricht naar de 70%-regel bij sloop en renovatie. Uit dit onderzoek bleek dat de 70%-regel geen grote belemmering is geweest voor het uitvoeren van complexmatige woningverbetering. Het succes van initiatieven voor renovatie lag vooral in een goede informatievoorziening en communicatie, gericht op het verkrijgen van draagvlak.

111

Hanteert de Rijksgebouwendienst als onderdeel van het beleid betreffende duurzaam inkopen ook een doelstelling gericht op duurzaam afschrijven, om te voorkomen dat panden en installaties te vroeg vervangen worden en dat onnodig beslag wordt gelegd op de beschikbare financiële ruimte?

Al voordat dit in het kader van duurzaam inkopen werd voorgeschreven, was het onderhoud van gebouwen door de Rijksgebouwendienst gericht op het zo lang mogelijk in goede conditie houden van bouwelementen, installaties en gebouwen.

Bouwelementen en installaties van gebouwen worden pas vervangen als de conditie dusdanig verslechterd is dat de veiligheid of de energiezuinigheid in het gedrang komt, dan wel uitval of hogere onderhoudskosten te verwachten zijn bij niet vervangen. Op deze manier wordt vervanging zo lang mogelijk uitgesteld ten opzichte van de financiële afschrijving van installaties en gebouwen.

112

Is het waar dat bij de nieuwbouw van het Britse parlement een eis is gesteld aan de geschatte levensduur in de orde grootte van 200 jaar? Hanteert de Rijksgebouwendienst ook zulke eisen, om onder meer de herkenbaarheid van de leefomgeving van mensen en het ontstaan van nieuwe monumenten te bevorderen?

Indien u doelt op het Australische parlement, dan is mij dat bekend. Dergelijke eisen als een levensduur van 200 jaar worden echter niet door de Rijksgebouwendienst aan nieuwbouwprojecten gesteld. Wel wordt rekening gehouden met de – stedelijke – context bij de ontwikkeling van nieuwbouw. Anders gezegd: een gebouw moet passen in zijn omgeving.

Tevens kent de Rijksgebouwendienst naast monumenten nog een categorie bijzondere gebouwen: de Inspirerende Bouwkunst. Dit zijn gebouwen die zo jong zijn dat ze (nog) niet als monument worden beschermd. Het gaat hierbij om belangrijke voorbeelden van architectuurstromingen die van invloed zijn geweest op de ontwikkeling van de Nederlandse (overheids-)architectuur. Bij onderhoud of aanpassing van Inspirerende Bouwkunst streeft de Rijksgebouwendienst naar behoud van de kenmerkende waarden van de architectuur.

113

- a. *Is nog steeds de verwachting dat in 2010 11 000 instapcursussen worden aangeboden?*
- b. *Hoeveel instapcursussen en hoeveel alfabetiseringscursussen zijn inmiddels geregistreerd in het Informatie Systeem Inburgering?*

A.

Gemeenten hebben aangegeven in 2010 landelijk circa 14 000 instapcursussen aan te bieden. In het Informatiesysteem Inburgering (ISI) hebben gemeenten in de periode augustus t/m september 2010 213 instapcursussen geregistreerd. Dit aantal is erg laag ten opzichte van de ambitie. Uit navraag bij een aantal grote en middelgrote gemeenten komt naar voren dat er inmiddels meer instapcursussen zijn gestart maar dat deze nog geregistreerd moeten worden. Ik zal er bij de gemeenten op aandringen deze registratie snel op te pakken en ik zal u voor het einde van dit jaar over de aantallen berichten. Ook gaven gemeenten aan dat zij in de laatste maanden van 2010 nog met trajecten zullen starten.

B.

Ik heb geen inzicht in het aantal aangeboden alfabetiseringscursussen. De alfabetiseringscursussen worden niet geregistreerd in het ISI.

114

Waarom wordt niet voorzien in aparte strafwetgeving waardoor huwelijksdwang strafbaar wordt gesteld, waartoe de motie Dibi (32 123 XVIII, nr. 47) opriep?

Huwelijksdwang is reeds strafbaar. De belangrijkste grondslag voor strafrechtelijk optreden wordt gevonden in artikel 284 van het Wetboek van Strafrecht (Sr), de strafbaarstelling van dwang. Wel wordt een aantal andere mogelijkheden ter versterking van het strafrechtelijk instrumentarium genomen, een daartoe strekkend wetsvoorstel is in voorbereiding.

In het kort zullen de volgende maatregelen in het wetsvoorstel worden opgenomen:

- Verruiming van de mogelijkheden tot uitoefening van extraterritoriale rechtsmacht over huwelijksdwang (dwang, voorzover het feit oplevert dwang tot het aangaan van een huwelijk);
- Verhoging van de maximumstraf waarmee het misdrijf dwang in artikel 284 Sr wordt bedreigd (van negen maanden naar twee jaar);
- Verruiming van strafvorderlijke maatregelen bij de aanpak van het misdrijf dwang (de mogelijkheid tot toepassing van voorlopige hechtenis en de inzet van extra opsporingsbevoegdheden);
- Verlenging van de verjaringstermijn ten aanzien van huwelijksdwang gepleegd tegen een persoon beneden de 18 jaar, om kinderen extra bescherming te bieden tegen huwelijksdwang. Verlenging van de verjaringstermijn kan worden gerealiseerd door de verjaringstermijn pas te laten ingaan op het moment dat het slachtoffer de leeftijd van achttien jaren heeft bereikt (hetzelfde regime als bij zedenmisdrijven en vrouwelijke genitale verminking).